

AİLENİN KORUNMASINA DAİR KANUN ÇERÇEVESİNDE EŞ VE ÇOCUKLARIN AİLE İÇİ ŞİDDETE KARŞI KORUNMASI

*Yrd.Doç.Dr. Ahmet Cemal RUHİ**

I. GENEL OLARAK

Aile¹; eşler ve çocuklar ile kan ve kayın hısımlarından oluşur. Aile toplumun temel unsuru olup, insanların bir arada yaşamak için oluşturdukları en eski ve ilk topluluk biçimidir. Ailenin önemi yüzyıllar öncesinden artarak günümüzde dahi devam etmektedir. Aile bugün de toplumun ana çekirdeğini oluşturmaktadır. Dolayısıyla insanlar doğal olarak aile içinde yaşamak isterler².

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin³ 16'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasında, "Aile cemiyetin tabii ve temel unsurudur; cemiyet ve Devlet tarafından korunmak hakkına sahiptir" hükmü yer almaktadır. Bu düzenlemeye paralel bir hüküm olarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında da düzenleme yapılmıştır.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının⁴ 41'inci maddesinin 1'inci fıkrasında, "Aile, Türk toplumun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır"

* Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Devletler Özel Hukuku Öğretim Üyesi.

1 Aile teriminin bazı yabancı dillerde karşılığı Fransızca'da "famille", İtalyanca'da "famiglia", Almanca'da "familie" ve İngilizce'de "family"dir. Bkz. SCHWARZ B. Andreas (Çeviren: Bülent DAVRAN), Aile Hukuku, Cilt I, 2. Baskı, İstanbul 1946, s. 17.

2 GERNHUBER Joachim, Lehrbuch des Familienrechts, München 1980, s. 1-2; KÖPRÜLÜ Bülent/KANETİ Selim, Aile Hukuku, İstanbul 1985-1986, s. 3; OĞUZMAN Kemal/DURAL Mustafa, Aile Hukuku, İstanbul 1998, s. 1-3; ÖZCAN Hüseyin, Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü, 7. Baskı, İstanbul 1993, s. 19; ÖZTAN Bilge, Aile Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2000, s. 4; SCHLÜTER Wilfried, Familienrecht, 3. Auflage, Heidelberg 1986, s. 1; ŞAFAK Ali, Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü, Güncelleştirilmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Ankara 2002, s. 17; ZEVKLİLER Aydın/ACABEY M. Beşir/GÖKYAYLA K. Emre, Zevkliler Medeni Hukuk, Ankara 2000, s. 665.

3 RG 27 Mayıs 1949. Sözleşme metni için bakınız. GÜNDÜZ Aslan, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Teşkilatlar Hakkında Temel Metinler, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, İstanbul 1994, s. 181-185.

4 RG 09.11.1982, Sayı 17863 Mükerrer.

hükmü yer almaktadır. Anayasanın 41'inci maddesinin 2'nci fıkrasında ise, "Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar" hükmü yer almaktadır.

Aile yaşamı ve bu yaşam içinde yer alan kişilerin davranışları ve birbirleri ile olan ilişkileri ne kadar düzenli ve sağlıklı olur ise, gelecek kuşaklarda o derece sağlıklı ve topluma yararlı kişiler olacaklardır. Sağlıklı düzenli davranışları olan kişiler, sağlıklı ve düzenli davranan toplumu, sağlıklı ve düzenli davranan toplumda sağlıklı ve düzenli devleti meydana getirecektir⁵.

Aile içi şiddet ise, aile fertlerini dolayısıyla toplumu olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Çünkü aile içi şiddet, aile içindeki bireylerin yaşama hakkını, vücut bütünlüğünü, kişilik haklarını ihlâl etmektedir. Aile içindeki bireylerin fiziki, ahlaki ve psikolojik yapılarını etkilemektedir⁶.

Bu çerçevede uluslararası platformda kadını⁷ ve çocukları⁸ koruyucu nitelikte uluslararası sözleşmeler kabul edilmiş olup bu sözleşmelere Türkiye Cumhuriyeti de taraf bulunmaktadır. Sözleşmelere uygun olarak aile bireylerinin korunması konusu 4721 sayılı Türk Medenî Kanununda⁹ ve Türkiye Cumhuriyetinin iç dinamikleri dikkate alınarak hazırlanan ve konusunda büyük bir önem arzeden 14.01.1998 tarih ve 4320 sayılı "Ailenin Korunmasına Dair Kanun" da kabul edilmiştir¹⁰.

⁵ FEYZİOĞLU N. Feyzi, Aile Hukuku, İstanbul 1986, s. 1-2.

⁶ Yazar, çocuğun ana-babası ile olan ilişkisinin çocuğun kişilik yapısı, ruh sağlığı ve çevresine uyumunu nasıl etkilediğini bilimsel olarak ortaya koymuştur. DÜZGÜN Şükrü, Öğrencilerin Psikolojik Belirtileri İle Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 2003, Cilt 2, Sayı 1-2, Erzurum 2003, s. 149-162.

⁷ Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Hakkında Uluslararası Sözleşme, RG 14.10.1985, Sayı 18898. Ayrıca sözleşme metni için bakınız. RUHİ Ahmet Cemal, Türkiye Cumhuriyetinin Onayladığı Devletler Özel Hukuku Alanındaki Çok Taraflı Uluslararası Sözleşmeler, Ankara 2003, s. 289-298.

⁸ Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, RG 27.01.1995, Sayı 22184. Çocuk Haklarının Kullanılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi, RG 01.02.2001, Sayı 24305. Bu sözleşmelerin temeli "Çocuk Hakları Beyannamesi"ne dayanmaktadır. Sözleşme metni için bakınız. TİRYAKIOĞLU Bilgin, Çocukların Korunmasına İlişkin Milletlerarası Sözleşmeler ve Türk Hukuku, Bilim serisi 7, Ankara 1991, s. 67-70.

⁹ RG 08 Aralık 2001, Sayı 24607.

¹⁰ RG 17 Ocak 1998, Sayı 23233.

Ailenin Korunmasına Dair Kanun, eş veya çocuklar¹¹ veyahut da aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin yaşama hakkını, vücut bütünlüğünü, kişilik haklarını ve malvarlığına ilişkin hakları her hangi bir zarar ve tehlikeye karşı korumaktadır¹².

Bununla birlikte aynı çatı altında yaşayan eşin resmî nikahlı olmayan diğer eşe veya evlilik dışı meydana gelen çocuklarına karşı aile içi şiddet uygulandığı durumlarda bu hususun Ailenin Korunmasına Dair Kanun kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinde açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Bugün için, Türk hukuk sistemi resmî evliliği esas aldığından¹³ ve ancak resmî evliliğe hukuki sonuçlar tanıdığından resmî nikahlı olmayan eş (dini nikahlı, nikah akdi olmaksızın birlikte yaşayan, boşanmış olmakla beraber birlikte yaşayan vs.)¹⁴ veya evlilik dışında doğup da babasına soybağı ile bağlanmamış olan çocuğa karşı şiddet uygulanması halinde bunun 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair

11 "... Bu Kanunun amacı aile içi şiddeti durdurma, özellikle kadını ve çocukları koruma olduğu sevk gerekçesinde açıklanmıştır. Hatta, "sulh hukuk mahkemesi mağdurların tekrar şiddete uğramaya ihtimalini göz önüne alarak başvurusunun hemen ardından tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan bu karar verebilecektir ...". Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 18.07.2002, E. 2002/8861, K. 2002/9716. Karar kartonundan alınmıştır.

12 HACIOĞLU Burhan CANER, "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunla İhdas Edilen "Ailenin Korunmasına Dair Kanuna Muhalefet Suçu" Üzerine Bir İnceleme", Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt III, Sayı 1, Erzincan 1999, s. 39.

13 "... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 05.11.2003 tarih ve 2003/1491 sayılı yazıları ile mağdurenin resmî nikahlı eşi olduğunu Recep K. tarafından dövlmesi sonucu mağdurun iş ve gücünden kalmayacak derecede darp edildiği ve sinkaflı sözlerle hakaret ettiği ilgili hakkında eleminden dolayı takibatın başladığı ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun 1'inci maddesi gereğince kusurlu eş hakkında kusurlu eşin davranışı dikkate alınarak aşağıda sayılı tedbir kararını vermemiz uygun bulmuştur ...". Erzincan 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Aile Mahkemesi Sıfatı İle) 11.12.2003, E. 2003/448, K. 2003/549. Karar kartonundan alınmıştır.

14 "... Sanık hakkında aile efradına sui muamelede bulunmak suçunu işlediği iddiasıyla TCK.'nın 478'inci maddesi gereğince cezalandırılmasına karar verilmesi talebi ile kamu davası açılmış ise de, müşteki ile sanığın 31.05.1996 tarihinde boşandıkları (suç tarihi 11.08.2003) ve mağdur Kanı'nın velayetinin babası olan sanığa bırakıldığı, ancak tarafların rızası ile mağdurun sürekli olarak annesi olan müştekinin yanında kaldığı anlaşılmış olup, sanığın oğlu olan mağdur ile gereği gibi ilgilenmemesi şeklinde gerçekleşen olayda atılı suçun unsurları bulunmadığından sanığın beraatine karar vermek gerekmiştir. Hüküm: Gereğince yukarıda açıklandığı üzere, sanık Kemal N.'nin üzerine atılı "Aile Efradına Kötu Muamele", suçunun yasal unsurları yönünden oluşmadığından sanığın bu suçtan takdiren beraatine, yargılama giderlerinin kamu üzerinde bırakılmasına, dair sanığın yokluğunda, iddia makamında Cumhuriyet Savcısı Mesut A.'nin huzurunda talebe uygun tebliğ ve tefhimden itibaren 7 gün süre içerisinde Yargıtay yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı ...". Erzincan Asliye Ceza Mahkemesinin 23.12.2003, E. 2003/667, K. 2003/848, Karar kartonundan alınmıştır.

Kanun kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı, bunun genel hükümler çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz¹⁵.

Biz bu çalışmada, aile içinde en fazla korunmayı gerektiren zayıf durumdaki kadını ve özellikle de çocukları ele alacağız. Çünkü, bedensel, zihinsel, ekonomik ve sosyal açıdan aile içerisinde en güçsüz ve çaresiz olan kişi çocuktur¹⁶. Çocukların; küçük, zayıf ve tecrübesiz olmaları dolayısıyla, belli bir yaşa kadar her türlü tehlikeye karşı korunmaları gerekir¹⁷.

II. HUKUKİ VE CEZAİ BOYUTU

A. HUKUKİ BOYUTU

1-Yetkili ve Görevli Mahkeme

Yetkili mahkeme açısından Ailenin Korunmasına Dair Kanunda her hangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durumda Medenî Usul Hukukunda yer alan genel hükümler çerçevesinde yetkili mahkemenin tayin edilmesi gerekir. Tedbir kararları, çabukluk gerektiren bir karar olması dolayısıyla Türkiye’de herhangi bir yer mahkemesinden istenebilir¹⁸. Örneğin, şiddete uğrayan eş evden ayrılıp başka bir il veya ilçede oturan ailesinin yanına sığınması halinde oradaki mahkemeden tedbir kararı isteyebilecektir¹⁹.

4721 sayılı Türk Medenî Kanunu, önceki Kanunda bulunmayan yeni bir müesseseye yer vermiştir²⁰. Ailenin ve özellikle de eşlerin korunması amacı ile getirilen bu müessese aile konutu müessesesidir (TMK. m. 194, 240, 254, 255, 279, 652)²¹. Ailenin Korunmasına Dair Kanun çerçevesinde tedbirin kararının alınma-

15 Aksi yöndeki görüş için bakınız. AKYÜZ ÖZTÜRK Fatma, “4320 Sayılı Ailenin Korunması Kanunu”, Yargıtay Dergisi, Cilt 29, Sayı 3, Ankara 2003, s. 266.

16 SEROZAN Rona, Çocuk Hukuku, İstanbul 2000, Paragraf 5, s. 3.

17 ÇETİNER BAKTİR Selma, Velâyet Hukuku, Ankara 2000, s. 52.

18 KURU Baki/ARSLAN Ramazan/YILMAZ Ejder, Medenî Usul Hukuku, Ders Kitabı, Genişletilmiş 14. Baskı, Ankara 2002, s. 191.

19 T. C. Devlet Bakanlığı, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulaması, Ankara 1998, s. 21.

20 GÜMÜŞ Mustafa Alper, Türk Medeni Kanununun Getirdiği Yeni Şerhler, Ankara 2003, s. 30.

21 DOĞAN Murat, “Mal Rejiminin Tasfiyesinde ve Mirasın Paylaşımında Aile Konutu ve Ev Eşyası”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt VII, Sayı 3-4, Cumhuriyetin 80. Kuruluş Yılına Armağan, s. 651.

Aile konutu, eşlerin bütün yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdikleri varsa çocukları ile birlikte yaşadıkları ortak alandır. AKINTÜRK Turgut, Türk Medeni Hukuku, Yeni Medeni Kanuna Uyarlanmış Aile Hukuku, İkinci Cilt, Yenilenmiş Altıncı Bası, İstanbul 2002, s. 112.

Aile konutu, eşlerin birlikte seçtikleri, bütün yaşam faaliyetlerinin gerçekleştiği, düzenli olarak yerleşilen ve kullanımı hukuka uygun olan meskendir. KAMACI Mahmut, “Aile Konutu ve Hak

sı yanında bunun yerine getirilmesi ve takibi de önemli olduğu için, aile konutunun bulunduğu yerde alınmasının daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

Ailenin Korunmasına Dair Kanunun 1'inci maddesinin 1'inci fıkrasında, "... sulh hukuk hâkimi re'sen meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak aşağıda belirtilen tedbirlerden bir ya da bir kaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başkaca tedbirlere de hükmedebilir ..." hükmü ile açıkça görevli mahkeme olarak sulh hukuk mahkemesi belirlenmişti²².

Fakat, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun²³ değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler kenar başlığı altında yer alan 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasında 14.01.1998 tarihli ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun 1'inci maddesinin 1'inci fıkrasındaki "sulh hâkimi" ibaresi "aile mahkemesi hâkimi" olarak değiştirilmiştir.

4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun yürürlüğe girdiği 18 Ocak 2003 tarihinden itibaren Ailenin Korunmasına Dair Kanunu ile ilgili görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesi olmaktan çıkmış, aile mahkemesi kurulan yerlerde aile mahkemesi görevli mahkeme haline gelmiştir²⁴. Aile mahkemesi kurulmayan yerlerde ise Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu

Sahibi Eşin Bu Konutla İlgili Tasarruflarına Diğer Eşin Katılma Hakkı (Rıza) (TMK. 194. Maddesi)", Yargıtay Dergisi, Cilt 30, Ocak-Nisan 2004, s. 116.

Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 01.06.2002 tarih ve 2002/7 sayılı genelgesinde belirtildiği üzere, aile konutu maliki olmayan eşin, evlilik birliğinin devam ettiğini kanıtlayan aile nüfus kayıt örneği, aile konutu olarak belirlenen bu konutta eşlerin yaşamlarını birlikte sürdürdüklerini gösteren muhtarlıktan aldıkları oturma belgesi, tapu senedi fotokopisi ve nüfus cüzdanı ile birlikte Tapu sicil Müdürlüğüne müracaat ederek aile konutu şartı verilmesini isteyebilir. ÖZUĞUR Ali İhsan, Velâyet, Vesayet, Soybağı ve Evlât Edinme Hukuku, Aile Mahkemeleri, Ankara 2003, s. 90.

22 "... Tüm dosya kapsamına göre, 4320 sayılı Kanunun 1'inci maddesi uyarınca tedbirlere hükmetme yetkisinin sulh hukuk mahkemesine ait bulunduğu gözetilmeden yazılı şekilde sulh ceza mahkemesince karar verilmesinde isabet görülmemiş ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 343'üncü maddesi uyarınca anılan kararın bozulması lüzumu yazılı emre affen ihbar olunmuş bulunmakla gereği görüştülüp düşünülür. Cumhuriyet Başsavcılığının yazılı emre dayanan ihbarname münderecatı yerinde görüldüğünden Mahmudiye Sulh Ceza mahkemesinin 12.08.1999 gün ve 1999/100-97 sayılı kararının CYUY'nın 343'üncü maddesi uyarınca bozulmasına, cezanın çektirilmemesine 27.09.2000 günü oybirliği ile karar verildi ...". Yargıtay 7. CD., 27.09.2000, E. 2000/9830, K. 2000/11871. Karar kartonundan alınmıştır.

23 RG 18 Ocak 2003, Sayı 24997.

24 KARAGÜLMEZ Ali/URAL Sami Sezai, Açıklamalı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Kanunu, Ankara 2003, s. 123.

"... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 25.09.2003 gün ve 2003/2718 Hz. sayılı yazılan ile aile efradına kötü muamele suçundan sanık Temel P. hakkında 4320 sayılı Yasa gereği işlem yapılması kamu adına talep edilmiştir. Ancak 17.01.2003 tarihinde yürürlüğe giren 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun 9/1'inci maddesine göre 14.01.1998 tarih ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun 1'inci maddesinin 1'inci fik-

lunun 13.02.2003 tarihli ve 97 sayılı "Aile Mahkemeleri Kuruluncaya Kadar Aile Mahkemelerinin Görev Alanına Giren Davalara Hangi Mahkemelerin Bakacağına İlişkin" kararı gereğince, aile mahkemesi sıfatı ile yargılama yapan asliye hukuk mahkemeleri görevli mahkeme haline gelmiştir. Aile mahkemesi bulunmayan yerlerde yargılama yapan asliye hukuk mahkemesinin aile mahkemesi sıfatı ile yargılama yaptığı mahkeme kararının üst kısmında belirtilmelidir²⁵.

2- Başvurabilecek Kişiler ve Yargılama

Ailenin Korunmasına Dair Kanununun 1'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre, şiddete maruz kalan eşlerden birisi veya aynı konutta yaşayan aile bireylerinden biri veyahutta olaydan herhangi bir şekilde haberdar olan Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi üzerine, görevli aile mahkemesi hâkimi re'sen meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak gerekli tedbirlere hükmedebilir (AKDK. m. 1/f.1).

Ailenin Korunmasına Dair Kanunda bildirimden bahsedilmektedir²⁶. Uygulamada bu bildirim tedbir talebi şeklinde olmaktadır²⁷. Aile içi şiddete maruz

rasındaki sulh mahkemesi hâkimi ibaresi aile mahkemesi hâkimi olarak değiştirilmiştir. Bu yasal düzenleme karşısında mahkememizin görevsiz olduğu ve aynı Yasanın 2'nci maddesine göre Erzincan gibi aile mahkemesi kurulmayan yerlerde bu Yasa kapsamına giren dava ve işlerin asliye hukuk mahkemesince bakılacağı anlaşılmakta mahkememizin görevsizliğine, dosyanın aile mahkemesi sıfatı ile Erzincan Asliye Hukuk mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi sonuç ve kanaatine varılmış ve aşağıdaki gibi hüküm tesis edilmiştir. Hüküm: Gereğesi yukarıda açıklandığı üzere; 1- 4787 sayılı Yasanın 9/1'inci maddesi gereğince mahkememizin görevsizliğine, 2- Karar kesinleştiğinde davanın mahiyeti gereği re'sen dosyanın görevli Erzincan Nöbetçi Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine, dair mağdurum ve sanığın yokluğunda tebliğinden itibaren 8 gün içinde Yargıtay yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı ...". Erzincan Sulh Hukuk Mahkemesinin 05.11.2003, E. 2003/949, K. 2003/1040. Karar kartonundan alınmıştır.

25 Aile mahkemesi sıfatı ile yargılama yapan mahkeme bu sıfatla yargılama yaptığını kararında açıkça belirtmelidir. "... 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usullerine Dair Kanununun 4/1'inci maddesi, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun ikinci kitabından (MK. m. 118-494) kaynaklanan bütün davaların aile mahkemesinde bakılacağı, geçici 1'inci maddesinde de, sonuçlanmamış davaların yetkili ve görevli aile mahkemesine devredileceğini hükme bağlamıştır. Karar bozulmakla sonuçlanmamış hale gelmiştir. Bu açıklamalar karşısında işin görev yönünün de düşünülmesi zorunludur ...". Yargıtay 2. HD. 22.12.2003, E. 2003/15967, 2003/17089. Erzincan 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 11.09.2003, E. 2002/397, K. 2003/383 sayılı dosyasından alınmıştır.

26 Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 02.12.2003 tarih ve Hz. 2003/3589 sayılı yazısı şu şekildedir: "Aile efradına fena muamelede bulunmak suçundan sanık Ömer K. hakkında Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılan tahkikat sonunda 02.12.2003 gün ve 2003/3589 hazırlık sayısı ile Erzincan Asliye Ceza Mahkemesine kamu davası açılmıştır. Buna ilişkin iddianame sureti ve hazırlık evrakı fotokopisi ilişikte gönderilmiş olup, 4320 sayılı Yasanın 1'inci maddesinde belirtilen tedbirlerden birine hükmedilmesi ve aynı Kanunun 2'nci maddesi uyarınca kararın ekleri ile birlikte uygulanmak üzere cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi rica olunur". Erzincan 2. Asliye Hu-

kalan kişi, bizzat tedbir talebi ile aile mahkemesinden talepte bulunabileceği gibi²⁸, olaydan haberdar olan Cumhuriyet Başsavcılığı da tedbir talebi ile aile mahkemesinden talepte bulunabilecektir.

Aile mahkemesinden tedbir kararı verilmek üzere talepte bulunulduktan sonra, ilgili talebinden vazgeçer veya Cumhuriyet Başsavcılığı re'sen tedbir kararı talebinde bulunmuş ise şiddete maruz kalan eş mahkemeye müracaat ederek tedbir kararı istemediğini açıkça belirtir ise ne olacaktır?

Uygulamada karar verilinceye kadar tedbir talebinden vazgeçilmesi durumunda tedbir kararı verilmemekte, talebin reddine karar verilmektedir²⁹. Oysa

kuk Mahkemesinin (Aile Mahkemesi Sıfatı İle) 18.12.2003, E. 2003/502, K. 2003/563 sayılı dosyasından alınmıştır.

27 Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 05.12.2003 gün ve Hz. 2003/3642 sayılı yazısı şu şekildedir: "Asliye Hukuk Mahkemesine Erzincan, saldırgan sarhoşluk suçundan sanık Şahismail A. ve mağdur Şengül A. hakkında verilen iddianameden bir suret yazımız ekinde gönderilmiştir. 4320 sayılı Yasa gereğince tedbir kararı verilmesi talep olunur". Erzincan 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin (Aile Mahkemesi Sıfatı İle) 18.12.2003, E. 2003/508, K. 2003/564 sayılı dosyasından alınmıştır.

28 Davacı Zahide Ç. eşi olan davalı Cengiz Ç. aleyhine 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun çerçevesinde tedbir talebi ile bizzat mahkemeye müracaat etmiştir. Mahkeme kararı şu şekildedir: "... Erzincan Sulh Hukuk Mahkemesinin 10.10.2003, 2003/978 E, 2003/934 K. sayılı ilâmi ile 4787 sayılı Yasa gereğince mahkemelerin görevsizliğine karar verilmiş ve görevsizlik kararı mahkememize gelmekle yapılan açık yargılaması sonucunda, ... Erzincan sulh Hukuk mahkemesinin 10.10.2003 tarihli görevsizlik kararı ile davacı Zahide Ç. davalı Cengiz Ç. hakkında 4320 sayılı Yasaya göre tedbir kararı verilmesi için görevsizlik kararı neticesinde dava açıldığı, dosya içerisinde tarafların çocuğu olduğu anlaşılan Alev Ç.'ye ait raporun bulunduğu görülmüştür. ... Davalıya duruşma gününün bildirir davetiyenin tebliğ edildiği, davalı duruşmaya gelerek müşterek iki çocuklarının olduğunu, ne çocuklarını ne de eşini dövdüğünü, 20 yıllık evli olduklarını, davacının sürekli evi terk edip gittiğini, herhangi bir şekilde eşini ve çocuklarını dövmediğini, aynı adreste birlikte oturduklarını, kızı Alev'n annesi ile birlikte kaldığını, Ayşegül'ün ise kendi yanında kaldığını beyan ettiği görülmüştür. Tüm dosya kapsamından kusurlu eşin davranışı dikkate alınarak aşağıdaki sayılı tedbir kararı vermeyi mahkememiz uygun bulmuştur. Hüküm: Yukarıda açıklanan nedenlerle: 4320 sayılı Yasanın 1'inci maddesi uyarınca kusurlu eş Cengiz Ç.'nin, 1-Diğer eşe veya çocuklarına aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmamasına, 2-Diğer eşin çocuklarına veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin eşyaların zarar vermemesi, 3- Hükmolunan tedbire aykırı davranışta bulunması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya çarptırılacağı hususunun kusurlu eş Cengiz Ç.'nin ihtarına (ihtar edildi), 4- Koruma kararının bir örneğinin infazı için Cumhuriyet Başsavcılığına tevdiine, 5- Koruma kararının 3 ay süre ile uygulanmasına, 6- 4320 sayılı Yasa harca tabi olmadığından bu hususta karar alınmasına yer olmadığına, davalı tarafların yokluğunda itiraz yolu açık olmak üzere karar verildi ...". Erzincan 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Aile mahkemesi Sıfatı İle) 18.12.2003, E. 2003/422, K. 2003/559, Karar kartonundan alınmıştır.

29 "... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 13.20.2003 tarih ve 2003/2923 esas sayılı yazıları ile aile efradına fena muamelede bulunmak suçundan sanık Salih P. hakkında takipsizlik kararı verildiği ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanununun 1'inci maddesi gereğince kusurlu eş

ortada bir dava bulunmayıp bir tedbir talebi söz konusu olduğundan vazgeçme nedeni ile tedbir kararı verilmesine mahal olmadığına karar verilmesi gerekir³⁰. Bu şekilde uygulamanın daha doğru olduğu, aksi takdirde tedbir kararı verilmesinin aile ilişkilerine zarar vereceği kanaatindeyiz³¹.

Cumhuriyet Başsavcılığı yapmış olduğu soruşturma neticesinde aile içi şiddet kamu davası açılmasını gerektiriyorsa, şüpheli hakkında hem kamu davası açmak-

hakkında tedbir kararı verilmesi için mahkememize dava açılmıştır. Emine P. beyanında eşi ile aralarında geçimsizlik olduğu zaman zaman eşi Salih'in kendisini dövüp hakarete bulunduğunu ve psikolojik bunalımda olduğundan amacının eşinin psikolojik tedavi görmesi için şikâyetçi bulunduğunu ve eşini de psikolojik tedavi konusunda ikna ettiği ve aralarının da düzelmiş olduğundan kendisinden şikâyetçi olmadığını belirtmiştir. Aleyhine tedbir kararı istenen eş Salih P. beyanında, zaman zaman eş ile tartıştıklarını ve eşini dövdüğünü, o dönemde bunalımda olduğunu, ancak şu anda Trabzon da psikolojik tedavi gördüğünü ve eşi ile aralarının iyi olduğunu belirtmiştir. Tarafların aralarındaki anlaşmazlığın ilgilinin psikolojik sorunlarından kaynaklandığı ve aralarında anlaşmazlığın düzeldiği konusunu davacının doğruladığı ve davalının da davacıya kötü davrandığına dair bir bulgu da mevcut olmadığından davanın reddine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki gibi hüküm kurulmuştur. Hüküm: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davanın reddine, 4320 sayılı Yasa harca tabi olmadığından bu hususta karar alınmasına yer olmadığına, dair tarafların yüzlerine karşı yasa yolu açık olmak üzere açıkça okunup usulen anlatıldı ...". Erzincan 1. Asliye Hukuk mahkemesi (Aile Mahkemesi Sıfatı İle), 19.12.2003, E. 2003/522, K. 2003/639, Karar kartonundan alınmıştır.

30 "... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 05.11.2003 tarih ve 2003/3441 esas sayılı yazıları ile aile efradına fena muamelede bulunmak suçundan sanık Ömer K. hakkında Erzincan Sulh Ceza Mahkemesine 1490 esasla dava açıldığı ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanununun 1'inci maddesi gereğince kusurlu eş hakkında tedbir kararı verilmesi için mahkememize dava açılmıştır. Davacı mağdur beyanında, sanık için eşinin olay günü eve gelmeme nedeni ile eşini telefonla aradığını eşinin kendisine sert davrandığını, eve geldiğinde de aralarında çıkan tartışma sonucunda kendisine iki tokat attığını, sinirlendiğinden eşi hakkında şikâyetçi olduğunu, aslında davalı eşin kendisine her zaman kötü muamelede bulunmadığını, şimdi ise aile birlikteliklerinin devam ettiğini, barışmış olduklarından davalı hakkında şikâyetçi olmadığını belirtmiştir. Sanık ise, mağdur eşinin beyanlarının doğru olduğunu, eşine kızdığından eve gelmediğini, geldiğinde ise kavga ettiklerini, kavga sırasında eşine vurduğunu, onun da kendisine vurduğunu, fakat her zaman bu tür olaylar yaşamadıklarını, şimdi ise barışıklarını beyan etmiştir. Taraflar arasındaki anlaşmazlığın, ilgilinin eve geç gelmesinden kaynaklanan bir anlık kızgınlıktan meydana geldiği ve daha sonra barışıkları ve evlilik birlikteliklerinin devam ettiği her iki tarafında bunu doğruladığı anlaşılınca, açılan davanın reddine karar verilmesi gerekmiş, aşağıdaki gibi hüküm kurulmuştur. Hüküm: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davanın reddine, 4320 sayılı Yasa harca tabi olmadığından bu hususta karar alınmasına yer olmadığına, ilişkin tarafların yüzlerine karşı yasa yolu açık olmak üzere açıkça okunup usulen anlatıldı ...". Erzincan 1. Asliye Hukuk Mahkemesi (Aile Mahkemesi Sıfatı İle) 26.12.2003, E. 2003/572, K. 2003/662 Karar kartonundan alınmıştır.

31 "... Cumhuriyet Başsavcılarının Ailenin Korunmasına Dair Kanununun 1'inci maddesinde, aile içi şiddete maruz kalındığının öğrenilmesi durumunda, bu konuda herhangi bir şikâyet olmasa dahi derhal aile mahkemesinden tedbir içeren koruma kararı talebinde bulunmaları gerekmektedir ...". Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğinden: T. C. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün 15.11.2002 gün ve 3.3 sayılı yazısı. <http://www.adalet.gov.tr/basin/b137.htm>.

ta³² hem de tedbir (koruma kararı) istemektedir. Şayet aile içi şiddete uğrayan kişiye yapılan eylem kamu davasını gerektirmiyorsa takipsizlik kararı verilmektedir³³.

32 Kamu davasının açıldığı durumda tedbir istemine örnek mahkeme kararı için bakınız. "... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 17.02.2003 tarihli yazısı ile kusurlu eş Cevdet A.'nın mağdur Gülseren A.'yı dövmesi sonucu dosyada mevcut doktor raporunda 15 gün iş ve gücünden engel olacak şekilde yaralandığını, 4320 sayılı Yasanın 1'inci maddesi gereğince kusurlu eş hakkındaki kusurlu eşin davranışları dikkate alınarak tedbir konulması istenmiş yapılan yargılama ve mevcut belgeler doğrultusunda aşağıdaki şekilde hüküm vermek gerektiği sonucuna varılmıştır. Hüküm: Yukarıda açıklanan nedenlerle: 1-Diğer eşe veya çocuklarına aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmamasına, 2-Diğer eşin çocuklarına veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin eşyaların zarar vermemesi, 3- Diğer eş, çocukları veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerini iletişim vasıtasıyla rahatsız etmemesi, 4-Varsa silah ve benzeri araçların zabıtaya teslim edilmesine, 5-Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak ortak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması, 6- Hükmolunan tedbire aykırı davranışta bulunması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya çarptırılacağı hususunun kusurlu eş Cevdet A.'ya ihtarına (ihtar edildi), 7-Koruma kararının bir örneğinin infazı için Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, tedbir kararının 6 ay süre ile uygulanmasına, 8-Dava mahiyeti gereği harç alınmasına yer olmadığına, 9-Tedbir isteyen nafaka talebinde bulunmadığından ve mahkememiz tarafından uygun bulunmadığından bu hususta karar verilmesine yer olmadığına, dair yasal yollar açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen bildirildi ...". Erzincan Sulh Hukuk Mahkemesi 02.04.2003, E. 2003/167, K. 2003/262, Karar kartonundan alınmıştır.

33 Kamu davasının açılmadığı yani takipsizlik kararı verildiği durumlarda tedbir istemine örnek mahkeme kararı için bakınız. "... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 12.01.2002 tarih ve 2000/41 hazırlık sayılı yazıları ile, müessir fiil ve hakaret suçundan sanık Erdal B. hakkında takipsizlik kararı verildiğini ancak sanık hakkında 4320 sayılı Kanun gereğince tedbir kararı verilmesini talep ve ihbar etmiştir. Cumhuriyet Savcılığı yazısı ve ekleri ile takipsizlik kararı, adli rapor formu, ifade tutanaklarının incelenmesinde, 05.02.2000 tarihinde davalı Erdal B.'nin eşi Dilek'in 3 gün Nezaket'in ise iş ve gücünden kalmayacak şekilde yaralandıkları 07.01.2000 tarihinde takipsiz kararı verildiği görülmüştür. Mağdur ile davalılara ait nüfus kayıtları celp edilmiş incelenmesinde ise eşi ile 15.11.1993 tarihinde evlendikleri bir çocuklarının olduğu Dilek'in ise davalının kardeşi olduğu anlaşılmıştır. Cumhuriyet Başsavcılığına tarafların hazır edilmeleri için mützekkere yazıldığı ancak duruşmada hazır edilmedikleri anlaşıldı. Toplanan tüm delillerden ve dosya kapsamından davalının eşine ve kardeşine karşı şiddete ve korkuya yönelik davranışlarda bulunduğu kanaatine varılarak aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur. Hüküm: Yukarıda açıklanan nedenlerle: 1- Yusuf oğlu 1973 doğumlu Erdal B.'nin 4320 sayılı Yasanın 1'inci maddesinin A fıkrası gereğince 6 ay süre ile eşine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması aynı Yasanın F fıkrası gereğince yine altı ay süre ile alkollü ve uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak ortak konuta gelmemesi ve ortak konutta bu maddeleri kullanmaması aksi takdirde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılabileceği hususlarının ihtarına (ihtar edildi), 2- Davalının kız kardeşi Dilek B.'nin karşı eyleminden dolayı davalı ile aynı çatı altında oturmuyor olduklarından dolayı tedbir kararı verilmesine yer olmadığına, 3- Kararın bir örneğinin davalıya tebliği, bir örneğinin bilgi için Cumhuriyet Savcılığına gönderilmesine dair itirazı kabil olmak üzere tarafların yokluğunda verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı ...". Erzincan Sulh Hukuk Mahkemesi 09.02.2000, E. 2000/21, K. 2000/87. Karar kartonundan alınmıştır.

Cumhuriyet Başsavcılığının gerek kamu davası açması durumunda, gerekse kamu davası açmayıp takipsizlik kararı vermesi durumunda, resmî bir yazı ile aile içi şiddet uygulayan kişi ile ilgili olarak Ailenin Korunmasına Dair Kanun çerçevesinde işlem yapmak ve tedbir kararı almak üzere Cumhuriyet Başsavcılığının bulunduğu yerdeki aile mahkemesinden talepte bulunacaktır³⁴.

Mahkemeye yapılacak olan başvurular herhangi bir harca tabi değildir (AKDK. m. 1/ fıkra 4). Bunun amacı, şiddete maruz kalan aile bireylerine kolaylık sağlamak, o kişiye maddi bir külfet yüklememektir. Aksi takdirde, aile bireyleri maddi külfeti düşünerek, tedbir istemi ile mahkemeye başvurmaktan imtina edebilirlerdi³⁵.

Aile mahkemesi bu davada tarafları dinleyecek midir? Yoksa dosya üzerinden inceleme yaparak karar verebilir mi? Uygulamada, bazen mahkemenin dosya kapsamını dikkate alarak dosya üzerinden karar verildiği³⁶, bazen de tensip kara-

34 "... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 02.12.2003 tarih ve 2003/3589 esas sayılı yazıları ile aile efradına fena muamelede bulunmak suçundan sanık Ömer K. hakkında Asliye Ceza mahkemesinde dava açıldığı ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun 1'inci maddesi gereğince kusurlu eş hakkında tedbir kararı verilmesi için mahkememize dava açılmıştır. Erzincan Asliye Ceza mahkemesinin 2003/877 esas sayılı dosyasının fotokopisi dosya içerisine çektilmiş, sanık hakkında aile efradına kötü muameleden dava açıldığı, duruşmasının 05.03.2004 gününe bırakıldığı ve dosyanın derdest olduğu görülmüştür. Tüm dosya kapsamından kusurlu eşin davranışı dikkate alınarak aşağıda sayılı tedbir kararı vermeyi mahkememiz uygun bulmuştur. Hüküm: Yukarıda açıklanan nedenlerle: 4320 sayılı Yasanın 1'inci maddesi uyarınca kusurlu eş Ömer K.'nın, 1-Diğer eşe veya çocuklarına aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmamasına, 2-Diğer eşin çocuklarına veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin eşyaların zarar vermemesi, 3- Diğer eşi, çocukları veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerini iletişim vasıtasıyla rahatsız etmemesi, 4- Varsa silah ve benzeri araçların zabıtaya teslim edilmesi, 5-Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak ortak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması, 6-Hükümlenen tedbiren aykırı davranışta bulunması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya çarptırılacağı hususunun kusurlu eş Ömer K.'nin ihtarına (ihtar edildi), 7-Koruma kararının bir örneğinin infazı için Cumhuriyet Başsavcılığına tevdiine, 8- Koruma kararının 3 ay süre ile uygulanmasına, 9- 4320 sayılı Yasa harca tabi olmadığından bu hususta karar alınmasına yer olmadığına, dair tarafların yokluğunda itiraz yolu açık olmak üzere karar verildi ...". Erzincan 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Aile Mahkemesi Sıfatı İle) 18.12.2003, E. 2003/502, K. 2003/563, Karar kartonundan alınmıştır.

35 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ile getirilen bu düzenleme yerinde olmuştur. Çünkü, aile içi şiddete maruz kalan ve bu durumdan kurtulmak amacı ile eşinden ayrı yaşamak için (dava tarihinde İrlanda hukukunda boşanma yasağı olduğundan) aylık karar almak üzere mahkemeye müracaat etmek isteyen bayan Airey'in, bu konuda adli yardım talebinde bulunarak kendisine bir avukat tayin edilmesini ve yargılama harç ve masraflarından muaf tutulmasını istemini red eden İrlanda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından maddi ve manevi tazminata mahkum edilmiştir. 0034. 09.10.1979 6289/73 AIREY-İRLANDA KARARI, Osman DOĞRU, İnsan hakları Avrupa mahkemesi, İçtihatları -1, Ankara 2003, s. 319-326.

36 "... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 05.11.2003 tarih ve 2003/1491 sayılı yazıları ile mağdurenin resmî nikahlı eşi olduğunu Recep K. tarafından dövlmesi sonucu mağdurun iş ve

ında duruşma günü tayin edilerek tarafların duruşmaya davet edildiği ve gelmeleri halinde dinlenerek, duruşmaya gelmemeleri halinde ise, dosya üzerinden karar verildiği görülmüştür³⁷.

Kanaatimizce duruşma günü tayin edilerek ve taraflar duruşmaya davet edilerek, özellikle mümkün ise davalıya savunma hakkı verilmek sureti ile verilecek olan karar hukuki dinlenilme ve adil yargılanma hakkına daha uygundur (HUMK. m. 105/I). Fakat, tedbirin kısa sürede alınmasını gerektirecek acele durumlar var ise veya davacının hukukunun derhal korunmasını gerektiren bir hâl söz konusu ise, bu durumlar belirtilmek şartı ile dosya üzerinden karar verilebilmelidir (HUMK. m. 105/II).

3- Mahkeme Tarafından Verilebilecek Tedbirler

Mahkeme, kusurlu eş için, Ailenin Korunmasına Dair Kanununun 1'inci maddesinin 2'nci fıkrasında düzenlenen veya uygun görülecek başkaca benzeri tedbirlerin alınmasına da hükmedebilir³⁸.

gülcünden kalmayacak derecede darp edildiği ve sinkaflı sözlerle hakaret ettiği ilgili hakkında eleminden dolayı takibatın başladığı ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanununun 1'inci maddesi gereğince kusurlu eş hakkında kusurlu eşin davranışı dikkate alınarak aşağıda sayılı tedbir kararını vermeyi mahkememiz uygun bulmuştur. Hüküm: Yukarıda açıklanan nedenlerle: 4320 sayılı Yasanın 1'inci maddesi uyarınca kusurlu eş Recep K.'nin, 1-Diğer eşe veya çocuklarına aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmamasına, 2-Diğer eşin çocuklarına veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin eşyalarını zarar vermemesi, 3- Hükmolunan tedbire aykırı davranışta bulunması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya çarptırılacağı hususunun kusurlu eş Recep K., ihtarına (ihtar edildi), 4- Koruma kararının bir örneğinin infazı için Cumhuriyet Başsavcılığına tevdiine, 5- Koruma kararının 3 ay süre ile uygulanmasına, 6- 4320 sayılı Yasa harca tabi olmadığından bu hususta karar alınmasına yer olmadığına, dair tarafların yokluğunda evrak üzerinde itiraz yolu açık olmak üzere karar verildi ...". Erzincan 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Aile Mahkemesi Sıfatı İle) 11.12.2003, E. 2003/448, K. 2003/549. Karar kartonundan alınmıştır.

37 " ... Davalıya duruşma gününün bildirir davetiyenin tebliğ edildiği, davalı duruşmaya gelerek müşterek iki çocuklarının olduğunu, ne çocuklarını ne de eşini dövdüğünü, 20 yıllık evli olduklarını, davacının sürekli evi terk edip gittiğini, herhangi bir şekilde eşini ve çocuklarını dövmediğini, aynı adreste birlikte oturduklarını, kızı Alev'n annesi ile birlikte kaldığını, Ayşegül'ün ise kendi yanında kaldığını beyan ettiği görülmüştür. Tüm dosya kapsamından kusurlu eşin davranışı dikkate alınarak aşağıdaki sayılı tedbir kararını vermeyi mahkememiz uygun bulmuştur. Hüküm: Yukarıda açıklanan nedenlerle: 4320 sayılı Yasanın 1'inci maddesi uyarınca kusurlu eş Cengiz Ç.'nin, 1-Diğer eşe veya çocuklarına aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmamasına, 2-Diğer eşin çocuklarına veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin eşyalarını zarar vermemesi, 3- Hükmolunan tedbire aykırı davranışta bulunması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya çarptırılacağı hususunun kusurlu eş Cengiz Ç.'nin ihtarına (ihtar edildi), 4- Koruma kararının bir örneğinin infazı için Cumhuriyet Başsavcılığına tevdiine, 5- Koruma kararının 3 ay süre ile uygulanmasına, 6- 4320 sayılı Yasa harca tabi olmadığından bu hususta karar alınmasına yer olmadığına, dair tarafların yokluğunda itiraz yolu açık olmak üzere karar verildi ...". Erzincan 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Aile Mahkemesi Sıfatı İle) 18.12.2003, E. 2003/422, K. 2003/559, Karar kartonundan alınmıştır.

a. Diğer eşe ve çocuklara veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyelerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması: Hâkim, eşin diğer eş veya çocuklar veya veyahut da aynı çatı altında yaşayan aile bireyelerine karşı şiddet veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmamasına karar verebilir³⁹. Aile içi şiddet, aile içinde bir bireyin diğer bireye yönelik fiziki, sözel ve duygusal kötü davranışdır⁴⁰. Şiddet ve korkudan kast edilen, kişiye maddi ve manevi eziyet veren bedeni ve ruhi her türlü hareketlerdir. Bundan maksat, dövme, zora koşma, aç bırakma, hapsedme, ağır hakaret ve sövmeye vs. kast edilmektedir. Şiddete uğrama yanında korkutma (tehdit) gibi nedenlerle şiddete uğrama olasılığı da tedbir kararının verilmesi için yeterli görülmelidir.

b. Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer eşe veya varsa çocuklara tahsisini ile diğer eş ve çocukların oturmakta olduğu eve veya işyerine yaklaşmaması: Hâkim, şiddet uygulayan eş, müşterek evden uzaklaştırarak evi şiddete maruz kalan diğer eşe ve varsa çocuklara tahsis edebilir. Ayrıca, şiddet uygulayan eşe, eve veya işyerine yaklaşmaması hususunda karar verebilir.

c. Diğer eşin, çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyelerinin eşyalarına zarar vermemesi: Eşin kendisinin veya diğer eşin veyahut çocukların veyahut da aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyelerinin eşyalarına zarar vermemesi konusunda karar verebilir. Eşyadan kast edilen, taşınır ve taşınmaz mallardır. Kanun metninde eşin kendi eşyalarına zarar vermemesi hususu belirtilmemiştir. Ancak, eşin kendi eşyası dahi olsa eşyalara zarar vermesi diğer aile bireyelerini maddi ve manevi açıdan etkiler. Bundan dolayı bu hususu da kapsar şekilde yorumlanması uygun olur.

38 Alınabilecek tedbirlerin detaylı açıklamaları ile ilgili olarak bakınız. GÜVEN Kudret, "4320 Sayılı "Ailenin Korunmasına Dair Kanun"un Getirdiği Hukuki Tedbirler", Prof. Dr. İhsan TARAKÇIOĞLU'na Armağan, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ankara 1999, s. 22-24.

39 "... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığı 4320 sayılı Yasa gereğince davalı hakkında tedbir karar verilmesini dava ve talep etmiştir. Taraflara ait nüfus aile kayıt tablosu celp edilmiş tarafların karı koca oldukları anlaşılmıştır. Duruşmada dinlenen davalı eşini dövmediğini mağdur ise dövdüğünü beyan etmiştir. Tüm dosya kapsamından aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur. Hüküm: Yukarıda açıklanan nedenlerle; 1- 4320 sayılı Yasanın 1'inci maddesi (a) fıkrası gereğince eşine karşı 6 ay süre ile şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması aynı Yasanın aynı madde (f) fıkrası gereğince alkollü ve uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak ortak konuta gelmemesi ve maddeleri kullanmaması aksi takdirde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılabileceği hususlarının ihtarına (ihtar edildi), 2- Kararın bir örneğinin Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, 3- Kararın bir örneğinin davalıya tebliği için Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, dair yasal yollar açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen bildirildi ...". Erzincan Sulh Hukuk Mahkemesi 21.05.2003, E. 2003/296, K. 2003/425. Karar kartonundan alınmıştır.

40 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Genel Gereğince yer alan tarif bu şekildedir.

d. Diğer eşi, çocukları veya aynı çatı altında yaşayan aile bireylerini iletişim vasıtasıyla rahatsız etmemesi: Hâkim, eşin diğer eşi veya çocukları veyahut aynı çatı altında yaşayan aile bireylerini görsel ve işitsel iletişim araçları ile rahatsız etmemesi hususunda karar verebilir. Bu vasıtalarından maksat, televizyon, radyo, elektronik mektup, telefon, faks, telgraf, mektup, kartpostal vs. kast edilmektedir.

e. Varsa silah ve benzeri araçlarını zabıtaya teslim etmesi: Hâkim, eşi silah ve benzeri araçlarını zabıtaya (kırsal kesimde jandarmaya, meskun mahalde polis merkezine) teslim etmesi hususunda karar verebilir. Bu husus ilerde gerçekleşmesi muhtemel zararları önleme açısından önemlidir. Burada belirtilen teslim bir müsadere değildir. Hâkim tarafından öngörülen süre içerisinde önlem mahiyetinde bir muhafazadır. Bu durum ruhsatlı olması dolayısıyla taşınması veya bulundurulması suç teşkil etmeyen silah ve benzeri araçlar için söz konusudur.

f. Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak ortak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması: Hâkim, alkollü olarak veya uyuşturucu olarak ortak konuta gelmeme hususunda veya ortak konutta alkol veya uyuşturucu almaması hususunda karar verebilir⁴¹.

g. Hâkim bu konuda mağdurların yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak altı ayı geçmemek üzere tedbir nafakasına hükmeder. Hâkim, tarafların sosyal ve

41 “... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 05.12.2003 tarih ve 2003/3642 esas sayılı yazıları ile saldırgan sarhoşluk suçundan sanık Şahismail'in alkol raporunda belirtilen 150 promil alkollü olduğu ve bu alkol nedeni ile mağdure ile tartışmaya başladığı, alkolün verdiği dengesizlikle yaralamak maksadı ile mağdurenin üzerine saldırdığı, mağdurenin kaçtığı ve sanığın eyleminin basit müessir fiile eksik teşebbüs aşamasında kaldığı, mağdurenin şikâyetçi olmaması nedeni ile sanık hakkında ek takipsizlik kararı verildiği ancak sanık hakkında saldırgan sarhoşluk suçundan sulh ceza mahkemesine dava açıldığı ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanununun 1'inci maddesi gereğince kusurlu eş hakkında tedbir kararı verilmesi için mahkememize dava açılmıştır. Erzincan Sulh Ceza mahkemesinin 10.12.2003 tarih ve 2003/1048 E- 2003/810 K. sayılı dosyasının fotokopisi dosya içerisine çektilmiş, sanık Şahismail A. hakkında sarhoşluğu saldırgan hale getirmek suçundan TCK.'nun 572/1'inci maddesi gereğince cezalandırılmasına ceza karamamesi ile karar verildiği görülmüştür. Tüm dosya kapsamından kusurlu eşin davranışı dikkate alınarak aşağıda sayılı tedbir kararını vermeyi mahkememiz uygun bulmuştur. Hüküm: Yukarıda açıklanan nedenlerle: 4320 sayılı Yasanın 1'inci maddesi uyarınca kusurlu eş Şahismail A.'nın, 1-Diğer eşi veya çocuklarına aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmamasına, 2-Diğer eşin çocuklarına veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin eşyaların zarar vermemesi, 3- Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak ortak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması, 4-Hükmolunan tedbire aykırı davranışta bulunması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya çarptırılacağı hususunun kusurlu eş Şahismail A., ihtarına (ihtar edildi), 5- Koruma kararının bir örneğinin infazı için Cumhuriyet Başsavcılığına tevdiine, 6- Koruma kararının 3 ay süre ile uygulanmasına, 7- 4320 sayılı Yasa harca tabi olmadığından bu hususta karar alınmasına yer olmadığına, dair tarafların yokluğunda evrak üzerinde itiraz yolu açık olmak üzere karar verildi ...”. Erzincan 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Aile Mahkemesi Sıfatı İle) 18.12.2003, E. 2003/508, K. 2003/564, Karar kartonundan alınmıştır.

ekonomik durumlarını dikkate alarak, mağdur kişilerin bakım ve iâşesi için uygun miktarda tedbir nafakasına karar verebilir⁴². Tedbir nafakası borçlu tarafından kendi rızası ile yerine getirilmez ise cebri icra yolu ile tahsil edilir.

I. Diğer tedbirler: Hâkim, Ailenin Korunmasına Dair Kanunda açıkça belirtilmeyen fakat hükmetmeye yetkili olduğu benzer tedbirler de söz konusudur. Bu tedbirlere birkaç örnek vermek gerekirse, şiddet uygulayan eşin işyerindeki amirine veya işverenine durumu haber verebilir⁴³. Çocukları üzerinde şiddet uygulayan anne veya babanın psikolojik kontrol ve tedavisine karar verilebilir. Alkol kullanan aile bireylerinin alkol bağımlısı olup olmadığının tespiti ile gerekiyorsa tedavisinin yapılmasına karar verebilir. Tacize uğrayan çocukların yurtlara veya uygun görülecek yakınlarının yanlarına verilmesine karar verebilir⁴⁴.

4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda özel olarak düzenlenmesi gerekirken düzenlenmeyen gerekli olması halinde müşterek çocuğun taraflardan

42 RUHİ Ahmet Cemal, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, Ankara 2003, s. 33-34.

"... Davacı vekili dava dilekçesini tekrar ederek, davalının davacı olan eşini aile içinde şiddete maruz bıraktığını belirterek 4320 sayılı Yasada öngörülen tedbirlerin alınmasına karar verilmesini istemiştir. Davalı, mesleği icabı stresli bir hayat yaşadığını, olay günü eşi ile münakaşa ettiklerini, olayın istenmeyerek meydana geldiğini belirtmiştir. Talep duruşmalı olarak incelenmiştir. Taraflara ait evlilik kaydı ve 1998/2727 sayılı hazırlık evrakı getirilmiş ve incelenmiş ayrıca davalının gelir durumu araştırılmıştır. Dosya içindeki belgelerin ve tarafların iddia ve savunmalarının incelenmesinden davacı eşin aile içi şiddete maruz kaldığı anlaşıldığından 4320 sayılı Yasa gereğince aşağıdaki sayılan tedbirlerin alınmasına karar verilmiş ve aşağıdaki hüküm kurulmuştur. Netice ve hüküm: Yukarıda açıklanan nedenlerle; 1-Davalı eşin 6 ay süre ile davacı eş ve çocuklarına karşı şiddet ve korkuya yönelik davranışlarda bulunmamasına, 2- Davalı eşin 15 gün süre ile müşterek evden uzaklaştırılmasına, bu süre içinde müşterek evin davacı eş ve çocuklarına tahsisine, davalının bu süre içerisinde eve gitmemesine ve eve yaklaşmamasına, 3- Davalı eşin 15 gün süre ile aile bireylerini telefon veya benzeri iletişim vasıtaları ile rahatsız etmemesine, 4- Davalının 6 ay süre ile aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesine, 5-Davalının 6 ay süre ile alkollü veya uyuşturucu madde alarak eve gelmemesine, böyle maddeleri evde bulundurmamasına, 6- 15 günlük süre içinde davacı eş için 15.000.000. TL., müşterek çocukları G için 5.000.000. TL. diğer müşterek çocuk G için 5.000.000. TL. olmak üzere toplam 25.000.000. TL. nafakanın davalıdan alınarak davacıya verilmesine, 7- Kararın bir örneğinin 4320 sayılı yasanın 2'nci maddesi gereğince Fatih Cumhuriyet Savcılığına gönderilmesine, 8- Mahkemece verilen tedbire muhalefet ettiği takdirde davalının tutuklanacağı ve hüriyeti bağlayıcı cezaya hükmedileceği hususunun eşe ihtar olunmasına, 9- Avukatlık ücret tarifesi gereğince 7.000.000. TL. ücreti vekaletin davalıdan alınarak davacıya verilmesine, davanın niteliği itibarıyla kesin olarak verilen karar davacı vekili ile davalının yüzlerine karşı açıkça okunup anlatıldı ...". Fatih 4. Sulh Hukuk Mahkemesi, 26.02.1998 gün ve E. 1998/129, K. 1998/138, T. C. Devlet Bakanlığı, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulanması, Ankara 1998, s. 30.

43 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Genel ve Madde Gerekçeleri İçin Bakınız. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulanması, Ankara 1998, s. 18-19.

44 T. C. Devlet Bakanlığı, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulanması, Ankara 1998, s. 23.

birinin tevdi edilmesi ve diğer taraf ile çocuk arasında kişisel ilişki kurulması hususu, Kanunda özel düzenleme olmaması nedeni ile Ailenin Korunmasına Dair Kanunda yer alan diğer tedbirler adı altında değerlendirilecektir⁴⁵.

Kısaca fakat önemle belirtilmesi gereken konu şudur. Hâkim, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda açıkça belirtilen veya belirtilmese dahi ailenin korunması için gerekli olan tedbirleri, gerekçesini kararında açıklamak suretiyle kendiliğinden alabilir.

Hâkim, yukarıda belirtilen hükümlerin tatbiki maksadı ile öngörülen süre altı ayı geçmez ve kararda hükmolunan tedbirlere aykırı davranması halinde tutuklanacağı ve hüriyeti bağlayıcı cezaya hükmedileceği hususu kusurlu eşe ihtar olunur⁴⁶.

Uygulamada Erzincan Sulh Hukuk Mahkemesi⁴⁷ ile aile mahkemesi sıfatı ile yargılama yapan Erzincan 1. Asliye Hukuk Mahkemesi⁴⁸ ve Erzincan 2. Asliye

45 Erzincan İcra İflas Müdürlüğü'nün 2002/2328 esas sayılı dosyasından alınmıştır. Erzincan 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 25.10.2001 gün ve E. 2001/438, K. 2001/454 sayılı karar gereğince, davacı Hafize Ş., davalı Zeki Ş. aleyhine açmış olduğu davada, müşterek çocukları Muhammet Murat Ş.'nin davalıdan alınarak tedbiren kendisine teslim edilmesini talep ve dava etmiştir. Mahkeme, 04.11.2000 doğumlu M. M. Ş.'nin davalıdan alınarak davacıya teslim edilmesine, taraflar aynı şehirde oturdukları takdirde her hafta Pazar günü saat 10.00 ile 18.00 arasında başka şehirde oturdukları takdirde 1 Temmuz saat 10.00 dan 1 Ağustos saat 10.00'a kadar 1 ay süre ile, ayrıca milli ve dini bayramların ilk günlerinde saat 10.00 dan 18.00'e kadar, davalı baba Zeki Ş.'nin müşterek çocuk M. M. Ş. yanına alarak tedbiren görüşmesine, tedbiren şahsi ilişkinin tesis ve devamına karar vermiştir. Alacaklı vekili iki adet 55 örnek form, 1 adet 48 ve 1 adet tebligat zarfını doldurarak Erzincan İcra ve İflas Müdürlüğüne başvurmuştur. Takip kesinleştikten sonra, alacaklı vekilinin talebi üzerine, çocuk teslimi 29.09.2002 tarihinde gerçekleşmiştir.

46 "...Mahkeme kararında 6 ayı geçmemek üzere tedbirin uygulama süresi belirtilecek ve tedbire aykırı davranışta bulunması halinde tutuklanacağı ve hüriyeti bağlayıcı cezaya mahkum edileceği kusurlu eş ihtar olacaktır" açıklamaları yapılmıştır. Görüldüğü üzere bu karar kusurlu eşin saldırılarına son verilmesinin kendisine ihtarından ibaret kısa süreli bir tedbir niteliğindedir ...". Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 16.01.2003, E. 2002/14276, K. 2003/344, Karar kartonundan alınmıştır.

47 Erzincan Sulh Hukuk Mahkemesine 2003 senesi içerisinde Ailenin Korunmasına Dair Kanun ile ilgili olarak 26 dava açılmıştır. Bu davaların tamamı müşteki adına Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından açılmıştır. Dosya esas numaraları şunlardır: 2003/3, 2003/31, 2003/80, 2003/140, 2003/165, 2003/243, 2003/296, 2003/297, 2003/409, 2003/559, 2003/623, 2003/648, 2003/704, 2003/705, 2003/731, 2003/834, 2003/849, 2003/905, 2003/924, 2003/942, 2003/943, 2003/944, 2003/946, 2003/947, 2003/965, 2003/978.

48 2003 senesi içerisinde Ailenin Korunmasına Dair Kanun çerçevesinde 13 adet tedbir talebi ile başvuru olmuş bunlardan 2 adet tedbir talebi vazgeçme nedeni ile mahkeme tarafından red şeklinde karara bağlanmış ve diğer davalar derdest olup devam etmektedir. Erzincan 1. Asliye Hukuk Mahkemesi (Aile Mahkemesi Sıfatı İle) 19.12.2003, E. 2003/522, K. 2003/639. Karar kartonundan alınmıştır. Erzincan 1. Asliye Hukuk Mahkemesi (Aile Mahkemesi Sıfatı İle) 26.12.2003, E. 2003/572, K. 2003/662. Karar kartonundan alınmıştır.

Hukuk Mahkemesi⁴⁹ tarafından 2003 yılı içerisinde verilen tedbir kararlarının tamamı incelendiğinde aile içi şiddet uygulayan eşin evden uzaklaştırılmasına karar verilmediği görülmüştür.

Yapılan araştırmada aşağıda belirtilen şekilde nedenler tespit edilmiştir: Aile içi şiddete maruz kalan eşin şiddet uygulamasına rağmen eşinin evden uzaklaştırılmasını istemediği⁵⁰, aksi takdirde problemlili olan evliliğin sona erebileceği, evden uzaklaştırma durumunda eşinin kendisine ve çocuklarına bakmayacağı, mahkeme tarafından bu süre için tedbir nafakasına karar verilse dahi eşinin bu parayı rızası ile ödemeyeceği, kendisinin de icra müdürlüğü kanalı ile bu parayı tahsil edemeyeceği, eşinin aile işi şiddet uygulamaması hususunda ihtar edilerek, akşam evine gönderilmesinin en uygun çözüm olacağının belirtilmesi hususları etkili olmuştur.

4- Mahkeme Tarafından Verilen Karara Karşı Yargı Yolu

Mahkeme tarafından verilen tedbir mahiyetindeki karar kesin midir? Yoksa bu karara karşı itiraz veya temyiz yoluna müracaat edilebilir?

Öncelikle mahkeme vermiş olduğu karara karşı nereye ve hangi süre içerisinde müracaat edilmesi gerektiği hususunu açıklamalı ve bunu kararında belirtmelidir⁵¹. Ayrıca verilen kararın ilgiliye tebliğ edilmesi gerekir. Aksi takdirde daha sonra haberdar olmadığı bir tedbir kararından dolayı kişi sorumlu tutulamaz⁵².

49 2003 senesi içerisinde Ailenin Korunmasına Dair Kanun çerçevesinde 14 adet tedbir talebi ile başvuru olmuş bunlardan 11 adedi karara bağlanmış diğer 3 adedi derdest olup devam etmektedir.

50 Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, madde 74: "Kanunu Medenisi ile muayyen hükümler mahfuz kalmak üzere hâkim her iki tarafın iddia ve müdafalarıyla mukayyet olup ondan fazlasına veya başka bir şeye hüküm veremez. Tahakkuk edecek hale göre talepten noksan ile hüküm caizdir".

51 "... Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 03.10.2001 tarih ve 4709 sayılı Kanununun 16'ncı maddesi ile değişik 40/2'nci madde fıkrasında "Devlet, işletmelerinde, ilgili kanun yolları ve mercilere başvurulacağını ve sürelerini göstermek zorundadır" şeklindeki bireyler lehine yeni bir düzenleme yapıldığı görülmektedir. 4709 sayılı Kanun teklifinin 16'nci maddesine ilişkin gerekçesinde de "Bireylerin yargı yada idari makamlar önünde sonuna kadar haklarını arayabilmelerine kolaylık ve imkân sağlanması amaçlanmaktadır. Son derece dağınık mevzuat karşısında kanun yolu, merci ve sürelerinin belirtilmesi hak arama, hak ve hürriyetlerin korunması açısından zorunluluk haline gelmiştir" denilmiştir. ... Sanığa gerekçeli hüküm tebliğ edilirken, bu hükme karşı ne kadar süre içinde temyiz yoluna başvurulacağı bildirilmediğinden, bu şekilde yapılan bir tebligatın Anayasanın 40/2'nci maddesine ve 36/1'inci maddesinde yer alan adil yargılanma hakkına aykırı düşmesi nedeniyle ortada usulüne uygun yapılmış geçerli bir tebligat bulunmadığından, sanığın temyiz isteminin süre yönünden reddine ilişkin 7'nci Kolordu Komutanlığı Askeri mahkemesinin 21.04.2003 tarih ve 2002/542 esas, 2003/213 müt. sayılı duruşmasız işlere ait kararına karşı yaptığı itirazın, 353 sayılı Kanununun 202, 204 ve 214/2'nci maddeleri gereğince kabulü ile kararın

Bir görüşe göre tedbir mahiyetinde verilen bu karar kesindir⁵³. Kanaatimizce de mahkeme tarafından verilen tedbir kararının kesin olması gerekir. Çünkü, Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonunda, Kanunun 1'inci maddesinin 2'nci fıkrasına "Bu karara karşı tefhim veya tebliğden itibaren üç gün içinde aynı yer asliye hukuk mahkemesine itiraz edilebilir. Asliye hukuk mahkemesi itirazı üç gün içinde sonuçlandırır. Bu karar kesindir. İtirazlar verilen tedbir kararının uygulanmasını tehir etmez" şeklinde bir ekleme yapılmıştır. Kanuna adalet komisyonunda yapılan bu eklemeye Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda yapı-

kaldırılmasına ve temyiz incelemesi yapılmasına karar verilmiştir ...". Askeri Yargıtay 16.07.2003, E. 2003/858, K. 2003/850, İlâm Olarak Temin Edilmiştir.

- 52 "... Tedbir kararının sanığa tebliğ edilip edilmediği ya da sanığın tedbirden haberdar olup olmadığı araştırılıp tespit edilmeden eksik soruşturmayaya dayalı olarak karar verilmesi, yasaya aykırı, sanığın ve yerel Cumhuriyet Savcısının temyiz itirazları bu sebeple yerinde görülmüş olduğundan hükmün istem gibi bozulmasına ... oybirliği ile karar verildi. Yargıtay 7. Ceza Dairesi 25.05.2001, E. 2001/8757, K. 2001/9614. Yargıtay Kararları Dergisi, Cilt 27, Sayı 10, Ekim 2001, s. 1612.
- 53 Muhalefet şeklinde ise, "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun amacı, aile içerisindeki bireylerin birbirlerine yönelik fiziki, sözel ve duygusal kötü davranışları önlemektir. Yasanın hükümet gerekçesinde; sulh hukuk hâkiminin, mağdurun tekrar şiddete uğrama ihtimalini göz önüne alarak başvurunun hemen ardından, tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan kararını verebileceğini, şiddete uğrayanın mahkemede şiddete uğrama ihtimalini kanıtlayarak yükümlülüğü altında da bulunmadığını belirtmiştir. Nitekim bu düşünce altında karara karşı itirazla ilişkin Adalet Komisyonunda yapılan değişiklik Meclis Genel kurulunda kabul görmemiş ve metinden çıkarılmıştır. Hâkimin bu şekilde derhal (herhangi bir gecikmeye meydan vermeden) tedbir alması sağlanmıştır. Çoğunluk gerekçesinde, Hukuk Usulü muhakemeleri yasanın 105'inci maddesinin uygulanabileceğine işaret olunmuştur. Sözü edilen madde duruşma açılması ile ilgilidir. Duruşma açılması demek, davanın taraflarına mürafaa gününün bildirilmesi demektir. Mürafaa günü taraflara çıkarılacak davetiye ile bildirilir. Masrafların da dava açandan alınması zorunludur. Masrafların yatırılmaması sarfinazar anlamına gelir (Teb. K. m. 5, Teb. Tüz. m. 6). Yasanın 1'inci maddesinde, başvurudan herhangi bir harç alınmayacağı vurgulanmıştır. Amacı başvuruda bulunan aile bireylerine kolaylık sağlamaktır. Onu bir yük altına sokmamaktır. Mürafaa açmak için gider istenilmesi caydırıcı unsur teşkil edecektir. Yasanın esprisini ile bağdaşmayacaktır. Yine Tebligat Yasasının 9'uncu ve Tüzüğü'nün 8'inci ve 12'nci maddesi, tebligat evrakını gönderen mercinin gönderilen yerin uzaklığını, mevsim şartlarını, nakil vasıtalarının durumunu nazara alacağını, mürafaa gününün tebligatın belediye hudutları içerisinde yapılacaksa üç günden, köyde veya vilayetin diğer bir kazasında yapılacaksa onbeş günden, diğer bir vilayet içerisinde yapılacaksa bir aydan az olmayacağını vurgulamıştır. Tebligatın yurt dışında yapılması durumunda sürenin daha da uzayacağı tartışmasıdır. Bu şekilde, aradan çok zaman geçtikten sonra alınan tedbirin, tedbir olma özelliği de ortadan kalkacaktır. Hukuk Usulü muhakemeleri Yasasının 107'nci maddesi ise itirazla ilgilidir. İtiraz üzerine duruşma açılması zorunludur. Yukarıda mürafaa ile ilgili yapılan açıklamalar burada da tekrarlanacaktır. Kanun koyucunun kapattığı bir yol, dolaylı olarak gündeme gelecektir. Bu açıklamalar karşısında hâkimi evrak üzerinde, duruşma açmadan birinci maddede gösterilen tedbirlerden birini, bir kaçını yahut duruma uygun benzer önlemi almakla mükelleftir. Verilecek karar yasanın amacına, ailenin durumuna, somut olayın özelliğine uygun, objektif ve herkes tarafından kabul edilebilir olmalıdır. Kesindir. Açıklanan sebeplerle de değerli çoğunluğun gerekçesine iştirak edilmemiştir ...". Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 18.07.2002, E. 2002/8861, K. 2002/9716. Karar kartonundan alınmıştır.

lan müzakerelerde karşı çıkmış, bu konuda "... sulh hukuk mahkemesinin kararı kesin olmalıdır" görüşü benimsenerek yapılan ekleme Kanun metninden çıkarılmıştır⁵⁴.

Diğer bir görüşe göre temyizi kabil bir karardır⁵⁵. Oysa Yargıtay İkinci Hukuk Dairesi yerleşmiş içtihatlarında, verilen geçici tedbir kararının önlem mahiyetinde olduğunu, dolayısıyla verilen karar karşı itiraz yoluna müracaat edilebileceğini, dolayısıyla tedbir mahiyetinde olan kararların temyiz kabiliyetinin de olmadığını kabul etmektedir⁵⁶.

⁵⁴ Muhalefet şerhinde ise, "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun amacı, aile içerisindeki bireylerin birbirlerine yönelik fiziki, sözel ve duygusal kötü davranışları önlemektir. Yasanın hükümet gerekçesinde; sulh hukuk hâkiminin, mağdurun tekrar şiddete uğrama ihtimalini göz önüne alarak başvurunun hemen ardından, tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan kararını verebileceğini, şiddete uğrayanın mahkemede şiddete uğrama ihtimalini kanıtlama yükümlülüğü altında da bulunmadığını belirtmiştir. Nitekim bu düşünce altında karara karşı itiraza ilişkin Adalet Komisyonunda yapılan değişiklik Meclis Genel kurulunda kabul görmemiş ve metinden çıkarılmıştır. Hâkimin bu şekilde derhal (herhangi bir gecikmeye meydan vermeden) tedbir alması sağlanmıştır. Çoğunluk gerekçesinde, Hukuk Usulü muhakemeleri yasasının 105'inci maddesinin uygulanabileceğine işaret olunmuştur. Sözü edilen madde duruşma açılması ile ilgilidir. Duruşma açılması demek, davanın taraflarına mürafaa gününün bildirilmesi demektir. Mürafaa günü taraflara çıkarılacak davetiye ile bildirilir. Masrafların da dava açandan alınması zorunludur. Masrafların yatılmaması sarfinazar anlamına gelir (Teb. K. m. 5, Teb. Tüz. m. 6). Yasanın 1'inci maddesinde, başvurudan herhangi bir harç alınmayacağı vurgulanmıştır. Amacı başvuruda bulunan aile bireylerine kolaylık sağlamaktır. Onu bir yük altına sokmamaktır. Mürafaa açmak için gider istenilmesi caydınca unsur teşkil edecektir. Yasanın espirisi ile bağdaşmayacaktır. Yine Tebligat Yasasının 9'uncu ve Tüzüğü'nün 8'inci ve 12'nci maddesi, tebligat evrakını gönderen mercinin gönderilen yerin uzaklığını, mevsim şartlarını, nakil vasıtalarının durumunu nazara alacağını, mürafaa gününün tebligatın belediye hudutları içerisinde yapılacaksa üç günden, köyde veya vilayetin diğer bir kazasında yapılacaksa onbeş günden, diğer bir vilayet içerisinde yapılacaksa bir aydan az olmayacağını vurgulamıştır. Tebligatın yurt dışında yapılması durumunda sürenin daha da uzayacağı tartışmasızdır. Bu şekilde, aradan çok zaman geçtikten sonra alınan tedbirin, tedbir olma özelliği de ortadan kalkacaktır. Hukuk Usulü muhakemeleri Yasasının 107'nci maddesi ise itirazla ilgilidir. İtiraz üzerine duruşma açılması zorunludur. Yukarıda mürafaa ile ilgili yapılan açıklamalar burada da tekrarlanacaktır. Kanun koyucunun kapattığı bir yol, dolaylı olarak gündeme gelecektir. Bu açıklamalar karşısında hâkimi evrak üzerinde, duruşma açmadan birinci maddede gösterilen tedbirlerden birini, bir kaçını yahut duruma uygun benzer önlemi almakla mükelleftir. Verilecek karar yasanın amacına, ailenin durumuna, somut olayın özelliğine uygun, objektif ve herkes tarafından kabul edilebilir olmalıdır. Kesindir. Açıklanan sebeplerle de değerli çoğunluğun gerekçesine iştirak edilmemiştir ...". Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 25.06.2003, E. 2003/8431, K. 2003/9546. Karar kartonundan alınmıştır.

⁵⁵ PEKER Ömer Lütfi, "Ailenin Korunmasına Dair Kanuna Göre Verilen İhlâmların İcrası", Yargıtay Dergisi, Cilt 26, Sayı 4, Ekim 2000, s. 653.

⁵⁶ "... "Mahkemeden verilen nihai kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilir" (HUMK. 427). Şu halde incelenen kararın niteliği ortaya konularak öncelikle kararın temyizinin kabil olup olmadığının çözümlenmesi gerekir. 4320 sayılı kanun ile aileyi koruyucu tedbirlerin sulh hukuk hâkimi tarafından re'sen alınması hükme bağlanmıştır. Bu Kanunun amacı aile iç şiddeti durdurma, özel-

Şayet Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin yerleşmiş içtihatları çerçevesinde itiraz yoluna müracaat edilmesinin kabul edilmesi halinde, itiraz ne kadar süre içerisinde ve hangi mahkemeye yapılacaktır?

Ailenin Korunmasına Dair Kanunda bu konuda bir düzenleme yer almadığından medenî usul hukuku ile ilgili genel hükümlere müracaat edilecektir. Tedbir kararı taraflar davet edilip dinlendikten sonra verilmişse, aleyhine tedbir kararı verilmiş olan taraf bu tedbir kararına itiraz edemez. Çünkü, aleyhine tedbir kararı verilen taraf mahkemede bütün itirazlarını bildirebilir⁵⁷.

Buna karşılık tedbir kararı aleyhine tedbir kararı verilen kişinin yokluğunda diğer bir ifade ile dinlenmeksizin verilmiş ise, aleyhine tedbir kararı verilen kişi bu tedbir kararına itiraz edebilir (HUMK. m. 107/D).

likle kadını ve çocukları koruma olduğu sevk gerekçesinde açıklanmıştır. Hatta, "sulh hukuk mahkemesi mağdurların tekrar şiddete uğrama ihtimalini göz önüne alarak başvurusunun hemen ardından tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan bu kararı verebilecektir. Şiddete uğrayanların mahkemede şiddete uğrama ihtimallerini kanıtlama yükümlülüğü de bulunmamaktadır. Mahkeme kararında 6 ayı geçmemek üzere tedbirin uygulanma süresi belirtilecek ve tedbire aykırı davranışta bulunması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkum edileceği kusurlu eş ihtar olacaktı" açıklamaları yapılmıştır. Görüldüğü üzere bu karar kusurlu eşin saldırlarına son verilmesinin kendisine ihtarından ibaret kısa süreli bir tedbir niteliğindedir. Bu açıklamalar kararın nihai nitelikte olmadığını sürekli sonuç doğurmayacağını göstermektedir. Öte yandan Kanunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonunda müzakeresi sırasında ½'inci maddeye "Bu karara karşı tefhim veya tebliğinden itibaren üç gün içinde aynı yer asliye hukuk mahkemesine itiraz edilebilir. Asliye hukuk mahkemesi itirazı üç gün içinde sonuçlandırır. Bu karar kesinidir. İtirazlar verilen tedbir kararının uygulanmasını tehir etmez" biçimindeki eklemeye genel kurul müzakerelerinde karşı çıkmış ve bu ekleme Kanun metninden çıkarılmıştır. Bu konunun müzakeresi sırasında konuşmacılar Kanunun öngördüğü kararın tedbir niteliğinde olduğunu hemen uygulanarak aile içi şiddetin bıçakla keser gibi hemen kesilmesi ve ortadan kaldırılması gereğine işaretler⁵⁸ onun için sulh hukuk mahkemesi kararı kesin olmalıdır" demişlerdir. Bu görüşe cevap veren ilgili Bakan "Adalet Komisyonunda yapılan değişiklik ve ilavelerin taslaktan çıkarılmasını talep ediyoruz; çünkü bunlar taslakta yer aldığı müddetçe, kanunun ruhuna aykırı olacaktır ... Kusurlu eşin genel hükme göre itiraz hakkı vardır; yani sulh hukuk mahkemesine itiraz edilebilir. Asliye hukuk mahkemesine itiraz hakkı sağlamak, kusurlu eşe ek bir itiraz hakkı sağlamak anlamını taşımakta, zaten şiddet mağduru olan kadın ve çocukların bu süre zarfında daha çok mağdur olmalarına sebep olmaktadır" demiştir. Bu açıklamalardan sonra tasarıya Adalet komisyonunda yapılan itiraza ilişkin eklemeler çıkarılmış; Kanun bu hali ile kesinleşmiştir. Şu halde 4320 sayılı Kanun uyarınca oluşturulan kararları, hukuk Usulü muhakemeleri kanununun 105, 106, 107 ve 108'inci maddelerinde belirlenen prosedür uyarınca itiraz olunan ve bu Kanunun 109'uncu maddesi uyarınca 10 gün içinde dava açılması şartıyla değil hâkimin tayin ettiği süre ile geçerli ve temyiz incelemesine tabi bulunmayan geçici tedbir niteliğinde kabul etmek tedvin amacına uygun düşecektir. Temyiz isteğinin bu sebeplerle reddi gerekmiştir ..." Başkan Sayın Ali İhsan ÖZÜĞÜR, Üyeler Sayın Selahattin TEKİN, Sayın Necdet GÜRBÜZTÜRK, Sayın Necati SÖZ ve Sayın G Dülger KARABIYIK katılımı ile, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 19.03.2003, E. 2003/2798, K. 2003/3817. Karar Kartonun Alınmıştır.

57 KURU/ARSLAN/YILMAZ, MUH., s. 712.

İtiraz hangi mahkemeye ve hangi süre içerisinde yapılmalıdır? 18.06.1927 tarih ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 108'inci maddesinin 2'nci fıkrasına göre, itiraz davaya bakan mahkemeye yapılır. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. Oysa aile mahkemelerinin vermiş olduğu tedbir kararlarına karşı itirazın hangi mahkemeye yapılacağı konusunda özel bir düzenleme bulunmaktadır.

Kanaatimizce bu özel düzenleme göz önüne alınmalıdır. Şöyle ki; 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Kanununun 7'nci maddesinin 2'nci fıkrası kıyas yolu ile uygulanarak, aile mahkemesi tarafından verilen tedbir kararlarına karşı itiraz mercii, varsa bir sonraki numaralı aile mahkemesi, yoksa o yerdeki asliye hukuk mahkemesince yoksa en yakın yerdeki aile mahkemesi veya aynı kanunun 2'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre görevlendirilen asliye hukuk mahkemesi tarafından yerine getirilebilir.

İtirazın hangi süre içerisinde yapılacağı konusunda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Kanaatimizce, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun vesayet ile ilgili bölümde yer alan hükümleri kıyas yolu ile burada da uygulamak mümkündür. Buna göre, aile mahkemesinin tedbir kararına karşı 10 gün içinde itiraz yoluna müracaat etmek mümkündür (Türk Medenî Kanunu. m. 442, 435, 461, 488).

5- Verilen Kararların İcrası

4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanuna göre verilen tedbir kararının icrası için icra dairesine başvurmaya gerek yoktur. Tedbir kararı verildikten sonra izlenecek yol Ailenin Korunmasına Dair Kanunda belirtilmiştir. Aile mahkemesi, verdiği tedbir kararının bir örneğini Cumhuriyet Başsavcılığına gönderir (AKDK. m. 2/fık.1).

Tedbir kararı Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Cumhuriyet Savcıları İle Ceza Mahkemeleri Kalem Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin 11'inci maddesinin 4'üncü fıkrası gereğince ilâmat defterine kaydedilerek kararın uygulanmasının takibi için zabıtaya (kolluk kuvvetlerine) gönderilir⁵⁸.

Cumhuriyet Başsavcılığı, kusurlu eşin mahkeme tarafından ihtar olunan, yani men edilen davranışlarını yapıp yapmadığını zabıta (kolluk kuvvetleri) vasıtası ile izler (AKDK. m. 2/fık. 1, cümle 2). Diğer bir anlatımla kırsal kesimde jandarma, meskun mahalde ise polis merkezleri tedbir kararında belirtilen tedbirlere uyulup uyulmadığını takip etmekle yükümlüdürler.

⁵⁸ Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün 24.02.2000 tarihli ve 03.02.2000 sayılı görüş yazısı. BALO Solmaz Y., "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulanması", T. C. Adalet Bakanlığı, Adalet Dergisi, Yıl 93, Sayı 12, Ankara Temmuz 2002, s. 35.

Koruma kararında yer alan tedbirlere belirtilen süre zarfında uyulmaması halinde, bu durumu bizzat kendileri, komşuları, akrabaları, yakınları veya olaydan haberdar olan üçüncü kişiler tarafından olayın vuku bulduğu yer dikkate alınarak jandarma imdat 156 veya polis imdat 155 numaralı telefonlara ihbar edilebilir⁵⁹.

Tedbir kararına uyulmaması halinde zabıta (kolluk kuvvetleri) mağdurların şikayet dilekçesi vermelerine gerek kalmadan durumu Cumhuriyet Başsavcılığına bildirir (AKDK. m. 2/fık. 2)⁶⁰. Bu bildirimde, eş hakkında daha önce verilen tedbir kararında belirtilerek bu hususun dikkate alınarak işlem yapılması hususunda Cumhuriyet Başsavcılığı uyarılmalıdır. Tedbir kararına uymayan eş hakkında Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kamu davası açılır (AKDK. m. 2/fık. 3).

Oysa icra dairesine müracaat edilmesi gereken durumlarda olabilir. Örneğin, mahkeme tarafından gerek ara kararlar veya gerekse nihai kararlar birlikte karar verilen tedbir nafakasının yükümlü tarafından ödenmemesi halinde, tedbir nafakası ile ilgili karar cebri icra yolu ile yerine getirilir⁶¹.

Eşlerden birinin tedbir olarak evden uzaklaştırılması durumunda bu süre içerisinde müşterek çocukların taraflardan birine tevdi edilmesi gerekir. Bu durumda çocuk kendisine tevdi edilmeyen eş ile çocuk arasındaki kişisel ilişki kurulmasına da karar vermelidir⁶².

Aile içi şiddet uygulayan eş, çocuklarını yanına almış ve diğer eşe vermek istemiyorsa ve bu durum mahkeme tarafından şiddete maruz kalan eş lehine geçici olarak karara bağlanmasına rağmen karşı taraf bu karara uymuyorsa bu durumda icra dairesine müracaat edilerek cebri icra yolu ile yerine getirilir⁶³.

İcra ve İflâs Kanununda 17.07.2003 tarih ve 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önce mahkemeler tarafından ara karar ile verilen tedbirlere uyulmaması halinde uymayan taraf aleyhine Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmaktaydı. Cumhuriyet Başsavcılığı ise, mahkeme tarafından verilmiş olan tedbir mahiyetindeki bu kararlara uymayan kişinin Hukuk Usulü Muhakemeleri

59 T. C. Devlet Bakanlığı, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulaması, Ankara 1998, s. 22.

60 ÖZUĞUR Ali İhsan, *Gerekçeli-Açıklamalı-İçtihatlı Nafaka Davaları*, Ankara 1998, s. 517.

61 ERDEMİR İlter, *Hukuk Usulü Muhakemeleri Şerti*, İstanbul 1986, s. 854.

62 ŞEKER Hilmi, "Birlikte Yaşamaya Ara Verilmesi, Boşanma ve Ayrılık Davalarında Geçici Önlem Olarak; Müşterek Çocuklarla Kişisel İlişki Tesisi İle Velâyet Hakkına Dair İnceleme ve Çözüm Önerileri", T. C. Adalet Bakanlığı, *Adalet Dergisi*, Yıl 95, Sayı 17, Ankara Ekim 2003, s. 116-117.

63 UYAR Talih, *İcra Hukukunda İlämlî Takipler*, 2. Baskı, Manisa 1991, s. 258-259.

Kanununun 113/A⁶⁴ maddesi gereğince cezalandırılması talebi ile asliye ceza mahkemesine dava açmaktaydı (4787 sayılı Kanun m. 6/son cümle)⁶⁵.

⁶⁴ Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu 113/A maddesi; "İhtiyati tedbir kararının uygulanması dolayısıyla verilen emre uymayan veya o yolda alınmış tedbire aykırı davranışta bulunan kimse, eylemi Türk Ceza Kanununa göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde ait olduğu ceza mahkemesince bir aydan altı aya kadar hapisle cezalandırılır".

"... Müşteki ile sanık arasında resmi evli olup boşanma davalarının devam ettiği bu sırada müşterek çocukları olan Sevdâ K. ile sanık arasında şahsi münasebetin tesisi amacıyla Erzincan 2. Asliye Hukuk mahkemesinin 2002/377 esas sayılı dosyasında 24.09.2002 tarihinde tedbir kararı alındığı ve bu ihtiyati tedbir kararına dayanarak müşterek çocuğun sanığa 05.10.2002 tarihinde teslim etmek üzere müşterek çocuklarının teslim edildiği, ancak sanığın tedbir kararı uyarınca öngörülen süresi dolmasına rağmen müşterek çocuklarının müştekiye teslim etmediği ve yapılan tahkikat sonucunda müşterek çocuğun sanıktan alınıp 05.11.2002 tarihinde müştekiye teslim edildiği, böylece sanığın üzerine atılı olan ihtiyati tedbir kararına aykırılık suçunun işlediği sabit olmakla sanığın cezalandırılmasına karar vermek gerekmiş aşağıdaki hüküm kurulmuştur. Hüküm: Gereğesi yukarıda açıklandığı üzere, sanık Serkan K. 'nin üzerine atılı ihtiyati tedbir kararına aykırılık suçunun işlediği sabit olduğundan eylemine uyan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 113/A maddesi gereğince suçun işlenilmesindeki özellikler ve sair hallere göre asgari haddin uzaklaşmayı gerektirir bir neden bulunmadığından taktiren 1 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, sanığa verilen kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezanın süresi, sanığın kişiliği ve suçun işlenilmesindeki özellikler dikkate alınarak 647 sayılı Yasanın 4'üncü maddesi gereğince beher günü taktiren 7.269.00. TL. 'den paraya çevrilerek 218.070.000. TL. ağır para cezası ile cezalandırılmasına, 647 sayılı Yasanın 5'inci maddesi gereğince, para cezasının sanıktan ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir aylık sürenin bitiminden sonra 6183 sayılı Yasanın 51'inci maddesinde öngörülen oranda yansı oranında gecikme zammı uygulanarak tahsiline, sanığın geçmişteki hali ve suça karşı eğilimi dikkate alındığında cezanın ertelenmesi halinde bir daha suç işlemekten çekineceği yolunda mahkememize kanaat geldiğinden 647 sayılı Yasanın 6'ncı maddesi gereğince cezanın taktiren ertelenmesine ...tebliğ veya tefhimden itibaren 7 günlük süre içinde Yargıtay yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı ... ". Erzincan Asliye Ceza Mahkemesi 03.12.2003, E. 2002/724, K. 2003/767. Karar kartonundan alınmıştır.

⁶⁵ "... Çözülenecek sorun, lehine verilen tedbir kararına uymayan sanığın bu eyleminin ihtiyati tedbir kararına uymayan sanığın bu eyleminin ihtiyati tedbir kararına aykırı davranışta bulunma suçunu oluşturup oluşturmayacağına belirlenmesidir. Sorunun çözümü için Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 1711 sayılı Yasa ile genel madde sırsının bozulmaması için 113/A maddesi biçiminde eklenen düzenlemeye bakmak gerekir. Bu düzenlemeden anlaşılacağı üzere ihtiyati tedbir kararına aykırı davranış suç olarak düzenlenmiştir. Suçta korunan hukuki yarar, tedbir kararının hukuk otoritesi olduğundan maddedeki kimse tabirinden suç failinin tedbir kararının tarafları veya herhangi bir kimse olabileceği açıktır. Aksine kabul, yasa koyucunun iradesine aykırı olarak maddenin işlerliğini ortadan kaldırır. Esasen lehine tedbir kararı verilen kimse de, en az karşı taraf kadar tedbir kararına uymak zorundadır. Çünkü lehine verilen karar ona sağladığı hak kadar da yükümlülük getirmiştir. Maddi olayda ... mahkemenin tedbir kararıyla babası ile annesi arasında boşanma davası olan küçüğün her ayın ilk haftası Cuma günü saat 13.00'den Pazar günü saat 17.00'ye kadar annesi N.'ye teslim suretiyle kişisel ilişki düzenlemesi yapıldığını, sanığın bu karara dayanarak teslim aldığı çocuğu alıkoyup müdahil babaya geri vermediği saptandığına göre bu eylemi ihtiyati tedbir kararına aykırı davranışta bulunmak suçunu oluşturur ...". YCGK., 17.04.1995, E. 1995/7-98, K. 1995/124, İzmir Barosu Dergisi, Yıl 1995, Sayı 3, s. 154-155.

Ailenin Korunmasına Dair Kanun çerçevesinde mahkeme tarafından tedbir nafakasına karar verilmiş fakat bu karara rağmen eş yükümlülüğünü yerine getirmemiş ise⁶⁶ (4787 sayılı K. m. 6/2-a bendi) 09.06.1932 tarih ve 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 344'üncü maddesinin son fıkrası uyarınca (Ek: 17.07.2003 tarih ve 4949/97 md.), mahkeme ara kararı ile hükmedilen nafakayı ödemeyen borçlular hakkında da birinci fıkra hükmü uygulanır. İcra ve İflâs Kanununun 344'üncü maddesinin 1'inci fıkrası ise, nafaka vermeye mahkum olup da ilâmda gösterilen ödeme şartlarına riayet etmeyen borçlu, alacaklının şikayeti üzerine tetkik merciince tarafların hâl ve vaziyetlerine göre on günden üç aya kadar hafif hapse mahkum edilir. Cezanın infazından sonra işleyecek nafaka hakkında da aynı hüküm uygulanır.

Çocuk eşlerden birine tevdi edilmiş (4787 sayılı K. m. 6/2-b bendi) fakat diğer taraf çocuk teslimi ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmiyor veya çocuğu teslim ettikten sonra kaçırıyor ise bu fiil suç teşkil eder. İcra ve İflâs Kanununun 341'inci maddesine (Değişik: 17.07.2003-4949/96 md.) göre, çocuk teslimi hakkındaki ilâmın veya ara kararının icrası sırasında çocuğu gizleyen yada ilâmın veya ara kararının icrasından sonra tekrar kaçırılan borçlu ile bu fiillere bilerek iştirak edenler, lehine hüküm verilmiş olan kimsenin şikayeti üzerine, icra ceza mahkemesi tarafından, iki aydan altı aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar.

İhtiyati tedbir kararına muhalefet edenin cezalandırılabilmesi için, geçerli bir ihtiyati tedbir kararının bulunması, ihtiyati tedbir kararı icra edilmişse bunun usulüne uygun yapılmış olması, ihtiyati tedbir kararının ilgiliye tebliğ edilmiş olması ve ihtiyati tedbir kararının kaldırılmamış olması gerekmektedir⁶⁷.

66 "... 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanuna göre hükmedilen tedbir nafakası, aynı kanunun 1'inci maddesinde açıklanan aile içi şiddetten mağdur olana aile bireylerini koruyucu yasal tedbirlerden sayılamayacağından yerel Cumhuriyet savcısının temyiz itirazlarının reddiyle, sonucu itibarıyla doğru bulunan hükmün onanmasına, 09.07.2003 gününde oybirliği ile karar verildi ...". Yargıtay 7. CD. 09.07.2003, E. 2002/23300, K. 2003/5907. Karar kartonundan alınmıştır.

67 ERCAN İbrahim, "İhtiyati Tedbir Kararına Muhalefet Edenlerin Cezalandırılması (HUMK. m. 113/A)", Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan, Cilt II, İstanbul 2003, s. 925-938. "... İhtiyati tedbir kararının infazı ile tedbir ve infazın samîa tebliğine dair dosyada açıklık bulunmamaktadır. İlgili dosyaların getirtilerek tedbir kararının hangi tarihte, ne şekilde infaz edildiği sanığın tedbir ve infazdan haberdar olup olmadığı, Yargıtay denetimine olanak verecek şekilde zapta geçirilmeden eksik incelemeye dayalı olarak yazılı şekilde karar verilmesi, yasaya aykındır ...". Yargıtay 7. CD., 21.05.1999, E. 1999/3390, K. 1999/5854, GÖKCAN Hasan Tahsin, Mühtır Bozma, Yediemin Yükümlülüğüne Uymama, İhtiyati Tedbir Kararına Aykırılık Suçları ve Zarara Yol Açan Yediemin ile Haksız Tedbir Uygulatana Karşı Tazminat Davaları, Ankara 2001, s. 212.

B. CEZAI BOYUTU

2003 yılı içerisinde Erzincan ili merkez ilçe dahilinde (ilçeler hariç olmak üzere) aile içi şiddet dolayısıyla Erzincan Çarşı Polis Merkezine 32, Erzincan Şehit Enes Bedis Polis Merkezine 13, olmak üzere toplam 45 adli vaka intikal etmiştir⁶⁸. Aile içi şiddet uğrayanların bundan çok fazla olduğu bir gerçektir. Bilindiği üzere doğu toplumlarında bu tür olayların çoğu resmî makamlara intikal etmemektedir.

Ailenin içi şiddet uygulayan kişi hakkında aile mahkemesinden tedbir kararı istenmiş olsa dahi yapılan eylem suç teşkil ediyorsa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kamu davası açılır⁶⁹.

Uygulamada aile efradına karşı etkili eylemde bulunma isnadı ile kamu davası açıldığı görülmektedir⁷⁰. Şikayete bağlı olan bu davalarda davanın devamı esnasında eşler barışmakta, şikayette bulunan eş şikayetinden vazgeçmekte ve açılan dava ortadan kaldırılmaktadır⁷¹.

⁶⁸ Belirtilen istatistik bilgileri, ilgili Polis Merkezlerinin Brifing Dosyası, Yıllık Suç İstatistikleri Çizelgesinden alınmıştır.

Erzincan il toplam nüfusu 316.841.000. olup Erzincan merkez nüfusu 107.175.000.'dir. 2000 Genel Nüfus Sayımı, TC. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara Mayıs 2002, s. 62.

⁶⁹ "... Yapılan incelemede sanık, müşteki, tanık beyanları, adli muayene raporları, nüfus kayıt örnekleri ile tüm dosya mevcudunun birlikte incelenmesi ve değerlendirilmesinde olay günü evli olan sanık ve müştekinin ayrı yaşadıkları, sanığın ayrı yaşayan eşi müştekinin kaldığı eve gittiği, konuşmak istediği, müştekinin konuşmak istemediği, sanığın da müştekiyi hayati tehlike geçirmeden üç gün iş ve gücünden kalacak şekilde vurarak yaraladığı, müştekinin şikâyetçi olduğu anlaşıldığından yazılı şekilde hüküm kurmak gerekmiştir. Hüküm: Açıklanan nedenlerle, sanık Ülkü E.'nin müştekiye basit müessir fiilde bulunmaktan eylemine uyan TCK. 456/4'üncü maddesi gereğince suçun işleniş biçimine göre 4421 sayılı yasa ile değişik TCK.'nun 19'uncu maddesi ile 4806 sayılı Yasa ile değişik TCK. 30/2'nci maddesi dikkate alınarak takdiren 346.783.000. TL. ağır para cezası ile cezalandırılmasına, sanığın eyleminin eşine karşı işlendiği nüfus kaydından anlaşıldığından TCK. 457/1'inci maddesi gereğince cezanın takdiren 1/3 oranında artırılarak 462.377.000. TL. ağır para cezası ile cezalandırılmasına, oluşa ve dosya içeriğine göre TCK. 59'uncu maddesinin uygulanmasına takdiren yer olmadığına, 4786 sayılı Yasa ile değişik 647 sayılı yasanın 5/5'inci fıkrası gereğince sanığa ödeme emrinin tebliğ edildiği tarihten itibaren bir aylık sürenin sona erdiği tarihten başlayarak ödenmeyen para cezasına 6183 sayılı Yasanın 51'inci maddesinde belirlenen gecikme zammı oranının yarısı oranında gecikme zammı uygulanmasına, ceza karamamesinin sanığa tebliğine, tebliğden itibaren 8 gün içerisinde itiraz edilmediği takdirde kesinleşeceğinin bildirilmesine, dair itiraz yolu açık olarak sanığın yokluğunda verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı ...". Erzincan Sulh Ceza Mahkemesinin 10.12.2003, E. 2002/1022, K. 2003/804, Karar kartonundan alınmıştır.

⁷⁰ Erzincan Sulh Ceza Mahkemesinde 2003 yılı içerisinde bu şekilde 22 dava açılmıştır. Bu davalara esas numaraları şunlardır: 2003/13, 2003/22, 2003/44, 2003/171, 2003/199, 2003/242, 2003/244, 2003/262, 2003/360, 2003/362, 2003/405, 2003/427, 2003/515, 2003/660, 2003/670, 2003/778, 2003/814, 2003/832, 2003/858, 2003/959, 2003/1022, 2003/1103.

⁷¹ "... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 17.01.2003 tarih 2003/52 esas sayılı iddianamesiyle yukarıda açık kimliği yazılı sanığın müştekinin resmî nikahlı eşi olduğu suç tarihinde müşterek

Aile mahkemesi (aile mahkemesi bulunmayan yerlerde ise, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen ve aile mahkemesi sıfatı ile yargılama yapan asliye hukuk mahkemesi) tarafından verilen kararın bir örneği Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Cumhuriyet Başsavcılığı tedbir kararının uygulanmasını zabıta (kolluk kuvvetleri) kanalı ile izler (AKDK. m. 2/fıkra 1).

Uygulamada bazı yerlerde bu takibin sağlıklı bir şekilde yapılamadığı görülmüştür. Örneğin, tedbir kararları gerektiği gibi takip edilemediğinden dolayı tedbir kararına muhalefetten dolayı 2003 yılı içerisinde Erzincan Sulh Ceza Mahkemesine açılmış herhangi bir davaya rastlanmamıştır⁷².

hanede aralarında meydana gelen tartışma neticesinde sanığın müştekiyi tekmeleyip yumruklamak sureti ile yaralanmasına sebebiyet verdiği, müştekiye ilişkin Erzincan Devlet hastanesinden alınan 15.01.2003 tarih ve 272 protokol sayılı kesin hekim raporuna göre, şahsın hayati tehlike geçirmeksizin üç gün iş ve gücüne engel teşkil edecek şekilde yaralandığı, böylelikle sanığın üzerine atılı suçu işlediğinden bahisle cezalandırılması talep edilmiştir. Yapılan yargılamada, müşteki ifadeleri, adli muayene raporları, nüfus aile kayıt tablosu ile tüm dosya mevcudunun birlikte incelenmesi ve değerlendirilmesinde olay günü sanık ile müştekinin tartışmaları ve sanığın eşine vurarak yaraladığı, ancak eşi olan müştekinin şikâyetinden vazgeçtiği anlaşıldığından aşağıda yazılı şekilde hüküm kurmak gerekmiştir. Hüküm: Açıklanan nedenlerle, sanık Şenol D. hakkında eşine müessir fiilde bulunmak suçundan açılan kamu davasında ahlî suçun takibinin şikâyete bağlı olması müştekinin sanık hakkındaki şikâyetinden vazgeçmesi nedeniyle TCK. 460'ıncı maddesi uyarınca açılan kamu davasının ortadan kaldırılmasına, yargılama giderlerinin kamu üzerinde bırakılmasına, dair sanığın yokluğunda temyiz yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen tefhim edildi ...". Erzincan Sulh Ceza Mahkemesi, 21.11.2003 gün ve E. 2003/44, K. 2003/764. Karar kartonundan alınmıştır.

72 Erzincan Sulh Ceza Mahkemesine eşe etkili eylem suçu ile ilgili olarak açılan davalardan (01.01.2003-31.12.2003 tarihleri arasında) 21 dava sonuçlandırılmıştır.

"... Yapılan incelemede dosyada mevcut adli muayene raporları, sanık, müşteki ve tanık ifade tutanakları ve tüm dosya mevcudunun birlikte incelenmesi ve değerlendirilmesinde olay günü sanık ile müştekinin tanık Vasfiye'nin evinde buldukları sırada tartışmaları ve sanığın müştekiyi 7 gün iş ve gücünden kalacak şekilde etkili eylemde bulunarak yaraladığı, müştekinin şikâyetçi olduğu anlaşıldığından aşağıda yazılı şekilde hüküm kurulmuştur. Hüküm: Açıklanan nedenlerle, sanık Murat S.'nin müştekiye basit müessir fiilde bulunmaktan eylemine uyan TCK.'nun 456/4'üncü maddesi gereğince suçun işleniş biçimine göre 4421 sayılı Yasa ile değişik TCK.'nun 119'uncu maddesi ile 4806 sayılı Yasa ile değişik TCK.'nun 30/2'nci maddesi dikkate alınarak taktiren 346.783.000. TL. ağır para cezası ile cezalandırılmasına, sanığın eylemini eşine karşı işlediği nüfus kaydından anlaşıldığından TCK.'nun 457/1'nci maddesi gereğince cezanın taktiren 1/3 oranında artırılarak 462.377.000. TL. ağır para cezası ile cezalandırılmasına, sanığın suçunu ikrarı lehine taktiri indirim nedeni yapılarak TCK.'nun 59/2'nci maddesi gereğince cezanın taktiren 1/6 oranında indirilerek 385.314.000.TL. ağır para cezası ile cezalandırılmasına, 4786 sayılı Yasa ile değişik 647 sayılı Yasanın 5'inci maddesine ek 5'inci fıkrası gereğince sanığa ödeme emrinin tebliğ edildiği tarihten itibaren 1 aylık sürenin sona erdiği tarihten başlayarak ödenmeyen para cezasına 6183 sayılı Yasanın 51'inci maddesinde belirlenen gecikme zammı oranının yansı oranında gecikme zammı uygulanmasına, ceza karamamesinin sanığa tebliğine, tebliğden itibaren 8 gün içerisinde itiraz edilmediği takdirde kesinleşeceğinin bildirilmesine, dair itiraz yolu açık olmak üzere sanığın yokluğunda verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı ...". Er-

Oysa tedbir kararı kendisine gönderilen zabıta (polis/jandarma) tedbir kararını dikkate almalı, aynı kişinin tedbir kararında belirtilen süre içinde aile fertlerine şiddet uygulaması halinde, ilgilinin tedbir kararına rağmen buna riayet etmediği belirtilerek Cumhuriyet Başsavcılığının bu konuda dikkati çekilmelidir.

Tedbir kararına uyulmaması halinde zabıta (kolluk kuvvetleri), mağdurların yeniden şikâyet dilekçesi vermesine gerek kalmadan kendiliğinden soruşturma yaparak evrakı en kısa zamanda Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirir (AKDK. m. 2/fıkra 2).

Cumhuriyet Başsavcılığı mahkeme tarafından verilen tedbir kararına kararda belirtilen süre zarfında⁷³ buna uymayan eş hakkında sulh ceza mahkemesinde kamu davası açar (AKDK. m. 2/fık. 3, cümle 1)⁷⁴. Cumhuriyet Savcısının tedbir kararına muhalif hareket etme suçu ile ilgili olarak dava açmadan önce dikkat etmesi gereken önemli bir husus da aile mahkemesi tarafından verilen tedbir kararının ilgiliye tebliğ edilip edilmediği hususudur⁷⁵. Çünkü tebliğ edilmemiş ve dolayısıyla kesinleşmemiş bir tedbir kararından dolayı ilgili sorumlu tutulamaz⁷⁶.

zincan Sulh Ceza Mahkemesi 24.10.2003, E. 2003/832, K. 2003/657. Karar kartonundan alınmıştır.

73 "... Sulh Hukuk Mahkemesinin tedbir kararının altı ay süreli olduğu ve bu sürenin de 20.03.2001 tarihinde dolduğu 21.04.2001 tarihinde alkollü olarak müşterek konuta gelen sanığın eyleminin tedbire muhalefet suçunu oluşturmayacağı gözetilmeden yazılı gerekçelerle mahkumiyet hükmü kurulması ... Yasaya aykırı, sanığın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün, isteme uygun olarak bozulmasına, 23.12.2002 günü oybirliği ile karar verildi ...". Yargıtay 7. CD., 23.12.2002, E. 2002/18725, K. 2002/19443, Karar kartonundan alınmıştır.

74 "... Sanığın 4320 sayılı Yasaya göre, verilen tedbir kararı süresi içinde aynı çatı altında yaşayan oğluna karşı müessir fiilde bulunarak 5 gün iş ve gücünden kalacak şekilde yaraladığı böylece tedbir kararına aykırı davrandığı ve suçun oluştuğu gözetilmeden mahkumiyet yerine yazılı gerekçelerle beraatine karar verilmesi, Yasaya aykırı Yerel Cumhuriyet Savcılarının temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde görüldüğünden hükmün isteme uygun olarak bozulmasına 08.05.2001 günü oybirliği ile karar verildi ...". Yargıtay 7. CD., 08.05.2001, E. 2001/7186, K. 2001/8223, Karar kartonundan alınmıştır.

75 "... Müşteki Selda K.'nin talebi üzerine Reyhanlı Sulh Hukuk Mahkemesince 24.09.1999 tarihli ve 1999/167 esas, 1999/168 karar sayılı ilâm ile 4320 sayılı Kanun hükümlerine göre ailenin korunmasına dair tedbir kararı verilmiş olup, bu kararın kesinleşmediği gözetilmeden sanığın 27.09.1999 tarihli eylemi nedeniyle 4320 sayılı Kanuna muhalefetten mahkumiyetine karar verilmesi, bozmayı gerektirmiş sanığın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı istem gibi bozulmasına, 06.07.2001 gününde oybirliği ile karar verildi ...". Yargıtay 7. CD., 06.07.2001, E. 2001/11017, K. 2001/12763. Karar kartonundan alınmıştır.

76 "... Müşteki Nebahat S. nin talebi üzerine Bayburt Sulh Hukuk Mahkemesince 26.10.2000 tarihli ve 2000/14 değişik iş sayılı ilâm ile 4320 sayılı Kanun hükümlerine göre ailenin korunmasına dair tedbir kararı verilmiş olup, bu kararın kesinleşmediği gözetilmeden sanığın 02.11.2000 tarihli eylemi nedeniyle 4320 sayılı Kanuna muhalefetten mahkumiyetine karar verilmesi, Yasaya aykırı, sanığın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün isteme aykırı olarak bo-

Bu davanın duruşması yer ve zaman kaydına bakılmaksızın 08 Haziran 1936 tarihli ve 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu⁷⁷ hükümlerine göre yapılır (AKDK. m. 2/fıkra 3)⁷⁸. Suçüstü yargılamasının özelliği, yargılamanın çabuk bir şekilde yapılmasını sağlamaktır⁷⁹. Daha önce mahkeme tarafından verilmiş tedbir kararına rağmen bu karara muhalif hareket eden eşe karşı, eşine etkili eylemde bulunan sanık hakkında aynı iddianame ile eşe etkili eylem ve hem de tedbir kararına muhalif hareket etme suçundan dava açılabilir mi? Eşe etkili eylem takibi şikayete bağlı bir suçtur ve 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine tabi değildir. Bundan dolayı bu iki suçla ilgili olarak ayrı iddianamelerle iki ayrı dava açılması icap eder. Yoksa, aynı dava içerisinde hem eşe etkili eylem ve hem de tedbir kararına muhalif hareket etme suçundan dolayı tek bir dava açılmaz⁸⁰. Fiil başka suç oluştursa bile, tedbir kararına aykırı davranan eşe ayrıca üç aydan altı aya kadar hapis cezası verilir (AKDK. m. 2/f. 4)⁸¹.

zulmasına, 01.10.2001 günlü oybirliği ile karar verildi ...". Yargıtay 7. CD., 01.10.2001, E. 13118, K. 2001/14561. Karar kartonundan alınmıştır.

77 RG 13.06.1936, Sayı 3329.

78 "... Sanık hakkında sulh hukuk mahkemesince koruma kararı verildiği halde müştekiyi darp ettiğinden bahisle yargılanması 3005 sayılı Yasaya tabi Ailenin korunmasına Dair Kanununun 2/1-son maddesi uyarınca cezalandırılması istemi ile dava açılmış olduğuna göre yargılamaya devamla bir hüküm tesisi gerekirken birlikte görülmesi mümkün olmayan takibi şikâyete bağlı ve yargılama usulü 3005 sayılı yasaya tabi bulunmayan eş karşı etkili eylem suçundan ayrı bir iddianame ile dava açılması mümkün olduğu gözetilmeden ek savunma hakkı verilerek yazılı şekilde hüküm tesisi, yasaya aykırı, Yerel Cumhuriyet Savcısı ve sanığın temyiz itirazları yerinde görülmediğinden hükmün sonuçta isteme uygun olarak bozulmasına ... oybirliği ile karar verildi ...". Yargıtay 7. Ceza Dairesi 28.06.2002, E. 2002/9910, K. 2002/10353, Yargıtay Kararlar Dergisi, Cilt 29, Sayı 1, Ocak 2003, s. 121-122.

79 YURTCAN Erdener, Ceza Yargılaması Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1986, s. 520.

80 "... Sanık hakkında sulh hukuk mahkemesince koruma kararı verildiği halde müştekiye saldırıp darp ettiğinden bahisle yargılanması 3005 sayılı yasaya tabi 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun uyarınca cezalandırılması istemi ile dava açılmış olduğuna ve sanığın 02.07.2000 tarihli savunmasında koruma kararını bildiğini belirttiğine göre, haberdar olma tarihi araştırılıp yargılamaya devamla bir hüküm tesisi gerekirken, birlikte görülmesi mümkün olmayan, takibi şikayete bağlı, 3005 sayılı Yasaya tabi bulunmayan eşe karşı etkili eylem suçundan ayrı bir iddianame ile dava açılması mümkün olduğu gözetilmeden ek savunma hakkı verilerek yazılı şekilde hüküm tesisi, Yasaya aykırı Cumhuriyet Savcısının temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmediğinden hükmün isteme uygun olarak bozulmasına, 07.10.2003 günlü oybirliği ile karar verildi ...". Yargıtay 7. CD., 07.10.2003, E. 2003/1970, K. 2003/7981. Karar kartonundan alınmıştır.

81 "... Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığının 1999/70-432 sayılı ve 10.03.1999 tarihli iddianamesi ile sanık Nusret S. hakkında 4320 sayılı Yasanın 2/son maddesine muhalefetten yargılanmak üzere kamu davası açılmıştır. Sanık Nusret S. savunmasında, Erzincan Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından eşi lehine koruma kararı verildiğini bildiğini, ancak 06.03.1999 günü içkili olarak eve gitliğini, eşi ile aralarında tartışma çıktığını, bu sebeple eşine vurduğunu ve pişman olduğunu söylemiştir. Mağdur Ayten S. beyanında, olay tarihinde eşi olan Nusret S'nin, Erzincan Sulh Hukuk

Sulh ceza mahkemesinin yapmış olduğu yargılamada Cumhuriyet Savcısı hazır bulunmadığından (CUMK. m. 219/1), mahkeme tarafından verilen kararlar "görüldü" için Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir⁸². Uygulamada, sulh ceza mahkemesi iki nüsha tutanak düzenleyerek, dosyayı tutanaklarla birlikte imza karşılığında Cumhuriyet Savcılığında görevli olan katibe zimmetli olarak teslim etmekte, dosya Cumhuriyet Başsavcısı veya davayı açan Cumhuriyet Savcısına sunulmakta, Cumhuriyet Savcısı kararın uygun olan üst köşesine, "görüldü" yazmakta ve tarih atarak imzalamaktadır⁸³.

Hüküm sanığın yüzüne karşı tefhim edilmiş ise, tefhim tarihinden itibaren bir hafta içinde temyiz edilebilir (CMUK. m. 310/1). Hüküm sanığın yokluğunda tefhim edilmiş ise, tebliğden itibaren bir hafta içinde temyiz edilebilir (CMUK. m. 310/2). Sulh ceza mahkemesinin temyizi mümkün olan kararları kendi yargı çevresi içinde buldukları Cumhuriyet Savcıları tarafından tefhim tarihinden itibaren bir ay içinde temyiz edilebilir (CMUK. m. 310/3). Cumhuriyet Savcısı, sulh ceza mahkemesinin kararını temyiz etmek istiyorsa, kararın tefhiminden itibaren bir ay içinde (üst Cumhuriyet Savcısı kararın tefhiminden itibaren 30 gün içinde)⁸⁴ olma

Mahkemesinin konuma kararını bildiği halde kendisine vurduğunu söylemiştir. Sulh Hukuk Mahkemesinin 1998/543 esas, 1998/597 karar sayılı 23.01.1998 tarihli 4320 sayılı kanuna göre verilen tedbir kararı, Erzincan Devlet Hastanesinden 06.03.1999 tarihinde 1277 sayılı Ayten S. hakkında cildinde, sırtında, göz ortasında ekimozlar olduğunu belirten hayati tehlike olmaksızın üç gün iş ve güçten kaldığına dair kesin raporu, sanıkla mağdurun evlilik kayıtları, sanığın nüfus ve sabıkasızlık kaydı dosyamıza getirilmiş ve sanığın mağdura, sulh hukuk mahkemesinin tedbir kararını bilmesine rağmen vurduğu ve atılı suç işlediği dosya içeriğinden anlaşılacak şekilde hüküm kurulmuştur. Hüküm: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere, sanık Nusret S. hakkında 4320 sayılı Yasanın 2/son maddesi gereğince açılan kamu davasında sanığın suçunun sabit olduğu anlaşıldığından, suçun işleniş şekli, sanığın amacı gözönüne alınarak sanığın üç ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, sanık hakkında başkaca yasal ve takdiri artırım veya indirim yapılmasına yer olmadığına, sanığın özgürlüğü bağlayıcı cezası 647 sayılı Yasanın 4'üncü maddesine gereğince suçun işleniş şekline göre ve sanığın kişiliğine göre günlüğü takdiren 5.000. TL. hesapla paraya çevrilerek sanığın 450.000. TL. ağır para cezası ile cezalandırılmasına, yargılama giderlerinin sanık Nusret S.'den tahsiline, dair sanığın yokluğunda yasa yol açık olmak üzere açıkça ve usulen karar verildi ...". Erzincan Sulh Ceza Mahkemesi 04.05.1999 gün ve E. 1999/189, K. 10999/339. Karar kartonundan alınmıştır.

82 AYDIN Murat, Kamu Davasının Açılması ve İddianame, Ankara 2003, s. 65.

83 Erzincan Sulh Ceza Mahkemesinin 07.03.2003 tarih ve E. 2002/242, K. 2003/112 sayılı kararın, görüldü için 03.04.2003 tarihinde Cumhuriyet Savcılığına teslim edilmiş, Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığı 03.04.2003 tarih ve 2003/62 sayılı temyiz numarası ile kararı temyiz etmiş, Cumhuriyet Başsavcılığı Yazı İşleri Müdürü tarafından 03.04.2003 tarih ve 2003/53 sayılı temyiz defterine kaydedilerek dosya Erzincan Sulh Ceza Mahkemesine iade edilmiştir.

84 "... Pazarcağ Asliye Ceza Mahkemesinden ... 18.03.1981 gününde verilen karar, 18.04.1981 tarihinde üst Cumhuriyet Savcısı tarafından temyiz edilmiş ise de, Mer'iyet Yasasının 28/2'nci maddesinde belirtilen 30 günlük yasal temyiz süresi geçirilmiş olduğundan Usulün 317'nci maddesi uyarınca Kahramanmaraş üst Cumhuriyet Savcısının temyiz isteğinin reddine ... oybirliği ile

şartı ile, görüldü tarihinden itibaren bir hafta içerisinde hâkime havale yaptırmak kaydı ile⁸⁵ hükmü temyiz edebilir⁸⁶.

Bu düzenleme uluslararası ceza hukukunda kabul edilmiş olan “silahların eşitliği” ilkesine uygun değildir⁸⁷. Silahların eşitliği, bütün bir yargılama süreci boyunca her iki tarafın yargılama sırasında usul açısından eşit konuma sahip olmalarını sağlayacak tarzda muamele görmelerini gerektirir⁸⁸. Sulh ceza mahkemesi kararı sanığın yokluğunda verilmiş ise, temyiz süresi kararın sanığa tebliği ile başladığından, aynı şekilde Cumhuriyet Savcısına veya onun adına dosyayı teslim alan görevliye dosyanın imza karşılığı teslim edildiği tarih itibariyle başlaması uygun olur⁸⁹.

karar verildi ...”. Yargıtay 7. CD., 15.10.1981, E. 1981/5882, K. 1981/5874, YKD., Sayı 3, Mart 1982, s. 432.

85 “... Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 310’uncu maddesi sarahatı ve 22.01.1982 gün ve 211 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına göre, hâkime verilip havale yapılmamış olan Cumhuriyet Savcısının temyiz isteğinin reddine ... karar verildi ...”. Yargıtay 5. CD., 16.06.1983, E. 1983/2216, K. 1983/2349, YKD., Sayı 10, Ekim 1984, s. 1598.

86 “... Direnilerek tesis olunan 16.10.1969 tarih ve 1969/418-516 sayılı beraat hükmüne karşı temyiz isteminde bulunan Askeri Savcının 17.10.1969 tarihli temyiz dilekçesini, 353 sayılı Kanunun 209’uncu maddesinde yazılı bir haftalık süre geçtikten sonra 07.11.1969 tarihinde Askeri Mahkeme Kıdemli Hâkimliğine vermiş olması hasebiyle gerçekleşen temyiz isteminin reddi cihetine gidilmesinde kanuni isabet görülmüştür ...”. Askeri Yargıtay Daireler Kurulu Kararı 12.11.1971, E. 1971/87, K. 1971/86, YURTCAN Erdener, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu Şerhi ve İlgili Mevzuat, 2. Bası, İstanbul 1995, s. 160.

“... Mahkemece istem gibi karar verilmiş ve hüküm Cumhuriyet Savcılığı tarafından temyiz olunmuştur. Mahalli mahkemenin kararı, mübaşir vasıtasıyla savcılık katibine 15.06.1982 tarihinde tebliğ edilmiş ve mahalli mahkemece bu tebligat üzerine hükmün 11.08.1982 tarihinde kesinleştiği şerhi verilmiştir. ... Tebligat Kanununun 43’üncü maddesi gereğince, Cumhuriyet Savcılığına yapılacak tebligatın, tebliğ olunacak varakanın aslının kendisine gönderilmesi ile yapılması icap eder. Bu tebligatta Cumhuriyet Savcısının gösterdiği günü varakanın aslına işaret ve imza etmesi gerekir. Kalemde katibe yazılan (yapılan olacak) tebligat bu bakımdan savcıya yapılmış sayılmaz. Savcının tebligata bu dosyayı incelerken muttali olacağı kabul edileceğinden hüküm kesinleşmemiştir. ... Cumhuriyet Savcısının 31.01.1983 tarihinde yaptığı temyiz bu nedenle süresindedir ...”. Yargıtay 6. HD., 10.03.1983, E. 1983/2081, K. 1983/2239, YKD., Cilt 10, Sayı 1, Ocak 1984, s. 59-60.

87 Hukuki dinlenilme hakkı, silahların eşitliği prensibinde olmazsa olmaz bir koşuldur. BAUR Fritz, Der Anspruch auf rechtliches Gehör, Acp 1954, Bd. 153, s. 365; ZEUNER Albrecht, Der Anspruch auf rechtliches Gehör, Festschrift für Nipperday, 1965, s. 1013.

88 Ofrer ve Hopfinger Davalarında Avrupa Mahkemesi Kararı, No: 524/59 ve 617/59, Dec. 19.12.1960, Yıllık 6, s. 680 ve 696, TAMER Ahmet Fadıl/KAPLAN Erol, Uluslararası Af Örgütü Adil Yargılanma Hakkı, İstanbul 2000, s. 173.

89 RUHİ Ahmet Cemal, Tebligat Hukuku, Ankara 2004, s. 35.

III. SOSYAL BOYUTU

Hâkim mağdurların yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak tedbir nafakasına hükmeder (AKDK. m. 1/paragraf 4). Bu hükme dayanarak aile mahkemesi hâkimi, tarafların sosyal ve ekonomik durumlarını dikkate alarak, mağdur kişilerin bakım ve iâşesi için uygun miktarda tedbir nafakasına karar verebilir. Tedbir nafakası borçlu tarafından rızaen yerine getirilmez ise cebri icra yolu ile tahsil edilir.

Ailenin Korunmasına Dair Kanunda malvarlığı veya tedbir nafakası ödeme gücü olmayan kişi için özel bir düzenleme yer almamaktadır. Örneğin, aile efradına şiddet uygulayan ve hasta olması nedeni ile hastanede yatan veya aile mahkemesi tarafından verilen tedbir kararına çeşitli defalar muhalif hareket etmesi nedeni ile hapis cezası verilerek ceza evinde bulunan kişinin eş ve çocuklarına kim bakacaktır?

Bu durumda birinci olarak şu husus düşünülebilir. 29 Mayıs 1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kanunu⁹⁰ çerçevesinde kurulan il ve ilçelerdeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlıkları, bu kişilere yardımcı olabilir. Fakat konu yakından incelendiğinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığının ancak, sosyal güvenceden yoksun olan⁹¹, istenen belgeleri tam olarak ibraz eden⁹², bürokratik işlemleri tamamlanan⁹³, müteveli heyeti tarafından uygun görülen⁹⁴ kişilere ve çoğu zaman süreklilik arz etmeyecek şekilde yardımda bulunulduğu görülmüştür⁹⁵.

⁹⁰ RG 14.06.1986, Sayı 19134.

⁹¹ Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu veya Bağ-Kur gibi bir sosyal güvenlik kuruluşundan herhangi bir sosyal güvencelerinin bulunmaması gerekmektedir.

⁹² İkametgah il mühaberi, nüfus cüzdan fotokopisi, nüfus müdürlüğünden nüfus aile kayıt tablosu, sağlık problemleri olanlar için sağlık raporu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığından verilen müracaat talep formunu alarak, bu formu form üzerinde belirtilen ilgili kurum ve kuruluşlara onaylatmaları gerekmektedir.

⁹³ Yapılan müracaat üzerine ilgililer hakkında sosyal hizmet uzmanı tarafından sosyal inceleme yapılarak bir rapor hazırlanmaktadır. Daha sonra tamamlanan dosya müteveli heyeti toplantısına sunulurken orada karara bağlanmaktadır.

⁹⁴ Müteveli heyeti illerde, vali yardımcısı başkanlığında, belediye başkanı, il milli eğitim müdürü, defterdar, il emniyet müdürü, il sağlık müdürü, il müftüsü, sosyal hizmetler il müdürü, halktan seçilmiş olan üç kişi olmak üzere toplam 11 kişiden müteşekkildir.

⁹⁵ Müracaatçının talebine göre yardım yapılmaktadır. Erzincan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı tarafından 2003 yılı içerisinde bir defaya mahsus olmak üzere yapılan yardımlar şu şekildedir. Yakacak (500 kg kömür), gıda (ortalama 35-40 kg, ağırlıklı olarak kuru gıda olmak üzere gıda malzemesi veya 35.000.000. TL. nakit para), ilaç bedeli (yeşil kart sahibi ve 40 yaşın üzerindeki hastaların ilaç bedelleri), otobüs biletleri (yeşil kartlı olup da il dışına sevk edilen hastaların gidiş dönüş otobüs biletleri) ve eğitim yardımı (ilköğretim öğrencilerine 40.000.000. TL., lise öğrencilerine 40.000.000. TL., üniversite öğrencilerine Erzincanlı olup da Erzincan'da ika-

İkinci husus olarak, 24 Mayıs 1983 tarihli 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu⁹⁶ çerçevesinde yapılan yardımlardır. Bu konuda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Ayni ve Nakdi Yardım Yönetmeliğinin⁹⁷ 4'üncü maddesinin (e) bendi gereğince, korunmaya muhtaç durumda bulunan çocuklara⁹⁸ yardım yapılabilecektir. Bu yardımı alabilmek için öncelikle aranan şartlara sahip olmak gerekir⁹⁹.

Şartlara sahip olanların gerekli belgeleri ibraz etmesi¹⁰⁰, yapılan incelemede şartların gerçekleşmiş görülmesi halinde¹⁰¹ ve duruma göre yetkili kişinin oluru

met edenlere 160.000.000. TL., Erzincanlı olup da Erzincan dışında ikamet edenlere 200.000.000. TL.) şeklinde olmaktadır.

96 RG 27.05.1983, Sayı 18059.

97 RG 28.09.1986, Sayı 19235.

98 Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Ayni ve Nakdi Yardım Yönetmeliğinin 4'üncü maddesinin (e) bendi; " "Muhtaç çocuk" beden, ruh ve ahlâk gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup; ana veya babasız, ana ve babasız; ana babası veya her ikisi de belli olmayan; ana veya babası veya her ikisi tarafından terk edilen; ana veya babası tarafından ihmal edilip, fuhuş, dilencilik, alkolü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başı boşluğa sürüklenen çocuğu", ... ifade eder.

99 Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Ayni ve Nakdi Yardım Yönetmeliğinin 6'ncı maddesi gereğince, genel müdürlüğün ayni ve nakdi yardım hizmetlerinden aşağıdaki kişiler yararlanır. a). Muhtaçlık nedeniyle haklarında korunma kararı alınarak, sosyal hizmet kuruluşlarının himayesine bırakılan çocuklarını destekledikleri takdirde yanlarına alabilecek özellikleri taşıyan aile, anne, baba veya yoksul akrabaları, b). Korunmaya muhtaç oldukları tespit edilerek haklarında korunma kararı çıkarılmış, ancak yuvalara veya yurtlara yerleştirme imkanı bulunmadığı için sıraya alınmış çocuklar, c). Tabii afetler nedeniyle muhtaç duruma düşen aileler veya yakınlarını kaybederek kimsesiz ve korumasız kalmış kişiler, d). Olağanüstü bir felaket, hastalık veya kaza geçirerek belirli bir süre kendisinin ve geçindirmekle yükümlü bulunduğu aile fertlerinin temel ihtiyaçlarını karşılayamayacak durumda olanlar ile hayati tehlike arz eden ve ameliyat gerektiren durumlara karşılaşan kişiler, e). Korunma kararı olup da yaş sınırını tamamlamaları nedeniyle yetiştirme yurtlarından ayrılan çocuklar, f). (Değişik: 29.12.1993-21803 RG/2. md) Korunma kararı olmamakla birlikte maddi sorunlarla karşılaşarak eğitimini devam ettiremeyecek duruma düşen orta ve yüksek öğrenimdeki öğrenciler, g). (Ek: 29.12.1993-21803 RG/2. md) Sosyal yardımlarla desteklenmeleri halinde haklarında korunma kararı almaya gerek olmadan çocuklarına ve özürli aile bireylerine bakabilecek özellikleri taşıyan aile, anne ve babalar, h). (Ek: 10.04.1997-22960 RG/2. md) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumu kapsamında olmakla birlikte geliri ile ailesinin tüm ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çeken kişilerin kendisi dışında muhtaç durumda olan çocuk ve aile bireyleri.

100 Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu İl veya İlçe Müdürlüğüne hitaben yazılan ve Mülki Makam (illerde valilik, ilçelerde kaymakamlık) tarafından sevk işlemi yapılan bir dilekçe ile, ikametgah il mühaberi, aile nüfus kaydı örneği, aile bireylerinin nüfus cüzdanı fotokopileri, muhtardan fakirlik il mühaberi, eş boşanmış ise mahkeme kararını ibraz etmelidir.

101 Yapılan müracaat kuruma bağlı sosyal hizmet uzmanı tarafından incelenmekte ve durum bir raporla tespit edilmektedir.

alınarak¹⁰² yardım yapılmaktadır. Bu yardımlar ilk önce valilik oluru ile altı ay, şartların devam etmesi halinde genel müdürlük onayı ile bir yıl ve yine şartların devam etmesi halinde genel müdürlük onayı ile şartları devam ettiği sürece süreklilik arz edebilir. En fazla üç çocuğa ve her bir çocuk için 2003 yılı içerisinde 65.150.000. TL. yardım yapılabilir. Bu miktar her yıl değişmekte olup, en yüksek memur maaşına endeksli olarak artmaktadır¹⁰³.

Üçüncü husus olarak, Özel Hukuk Tüzel Kişileri İle Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği¹⁰⁴ veya Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliğinin¹⁰⁵ 8'inci maddesi¹⁰⁶ kadın konukevine kabul edilecek olan kadınları belirlemektedir. Bu durumda olan kadınlar, il veya ilçe Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Müdürlüğüne bir dilekçe ile müracaat ederek talepte bulunabilir¹⁰⁷. Talepleri

¹⁰² Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Ayni ve Nakdi Yardım Yönetmeliğinin 14'üncü maddesine göre, bir yıl ve daha uzun süreli nakdi yardımlar ile sosyal yardım miktarının on katını aşan geçici nakdi veya alış bedeli ayni miktarda olan geçici ayni yardımları yapmaya genel müdür yetkilidir. Yönetmeliğin 15'inci maddesine göre, illerde altı aya kadar süreli nakdi yardımlar, sosyal yardım miktarının on katına kadar geçici nakdi veya alım bedeli ayni miktarda olan geçici ayni yardımlar il sosyal hizmet müdürünün teklifi ve valilik onayı ile yapılır. Yönetmeliğin 16'ncı maddesine göre, illerde sosyal yardım miktarının altı katına kadar geçici nakdi veya alım bedeli ayni miktarda olan geçici ayni yardımlar sosyal çalışmacının bulunmaması halinde görevlendirilen eğitim veya sağlık hizmetleri sınıfından lisans mezunu meslek elemanlarının teklifi ve il sosyal hizmetler müdürünün onayı ile yapılır.

¹⁰³ Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Ayni ve Nakdi Yardım Yönetmeliğinin 4'üncü maddesinin i bendi gereğince, sosyal yardım miktarı en yüksek devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) % 20'si kadardır.

¹⁰⁴ RG 08.05.2001, Sayı 24396.

¹⁰⁵ RG 12.07.1998, Sayı 23400.

¹⁰⁶ Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliğinin 8'inci maddesi; "Kadın konukevlerine, durumları aşağıda belirlenen kadınlar kabul edilir: a). Eşler arası anlaşmazlıklar nedeniyle evini terk eden ya da eşleri tarafından terk edilen ve bu sebeple yardıma ihtiyaç duyan kadınlar, b). Fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismara uğrayan kadınlar, c). Boşanma veya eşin ölümü nedeniyle ekonomik veya sosyal yoksunluk içine düşmüş kadınlar, d). İstenmeyen evliliklere zorlanan kadınlar, e) Evlilik dışı hamile ya da çocuk sahibi olan ve bu nedenle ailesi tarafından kabul edilmeyen kadınlar, f). Daha önce uyuşturucu, alkol bağımlılığı olup, bu konuda tedavi görmüş ve alışkanlıklarını terk etmiş kadınlar, g). Cezaevinden yeni çıkmış olup, yardım ve desteğe ihtiyacı olan kadınlar, h). Kontrolleri dışında oluşan çevre koşulları nedeniyle ekonomik ve sosyal yoksulluk içerisine düşmüş kadınlar.

¹⁰⁷ Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliğinin 11'inci maddesi; "İl müdürlüğünün kadın konukevine kabulü uygun görülen kadınlar, il müdürlüğünün onayı alınarak kuruluşa kabul edilir. Kuruluşa kabulü yapılan her kadın için aşağıda belirtilen bilgi ve belgeleri içeren bir dosya hazırlanır. A). Başvuru dilekçesi, b). Ön görüşme formu, c). Sosyal inceleme raporu, d) İl müdürlüğünün onayı, e). Nüfus cüzdan sureti ve vukuatlı nüfus kayıt örneği, f) Kadının bulaşıcı ve sürekli tıbbi bakım isteyen bir hastalığı bulunmadığı, ruh sağlığının

uygun bulunanlar en yakın kadın konukevine yerleştirilir. Örneğin, Erzincan'da yapılan müracaatlarda yer olmak kaydı ile en yakın Samsun Kadın Konukevine yerleştirilmektedir. Kadınların kuruluşta kalma süresi üç aydır. Bu süre ihtiyaç halinde üç ay daha uzatılabilir¹⁰⁸.

Dikkat edilirse, yukarda kısaca açıklanan yardımlar ancak belirtilen şartlara sahip olan kişilerin, talep edilen belgeleri ibraz etmeleri halinde ve belirli bir bürokratik prosedür çerçevesinde yapılmaktadır. Bu durum, Türkiye'de belirli bir zaman almaktadır. Oysa aile içi şiddete uğrayan eş ve çocukların müracaatı üzerine hâkim kararından başka bir işleme gerek kalmaksızın kurum tarafından re'sen ilgili aileye bu yardımları sunacak kanuni düzenleme yapılmalıdır.

IV. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ailenin Korunmasına Dair Kanun konu üzerinde yeteri kadar araştırma yapılmaksızın, topluma uyumu ve diğer kanunlarla bağlantıları düşünülmezsizin çıkarılmıştır. Belirtilen bu durumu Ailenin Korunmasına Dair Kanunun uygulanmasında ortaya çıkan aksaklıklardan anlamak mümkündür.

Daha da önemlisi, Kanunun sosyal yönünün zayıf olması en önemli problemidir. Örneğin, kirada oturan ve pazarcılık yaparak ailesinin geçimini temin etmeye çalışan fakat tedaviye muhtaç derecede alkolik olması dolayısıyla alkol kullandığında eş ve çocuklarına şiddet uygulayan bir kişiye karşı gerek Cumhuriyet Başsavcılığı, gerekse şiddete maruz kalan kişi tedbir talebi ile aile mahkemesine müracaat ettiğinde, mahkeme eş ve çocuklarına şiddet uygulamaması ve alkol kullanarak ortak konuta gelmemesi hususunda tedbir kararı vermektedir. Buna rağmen eş alkol almakta, eş ve çocuklarına şiddet uygulamaya devam ettiğini düşünelim.

Tedbir kararına muhalif hareket ederek aile içi şiddet uygulayan kişi hakkında Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından sulh ceza mahkemesine kamu davası açılmakta, yapılan yargılama neticesinde, şiddet uygulayan eş neticede para cezasına mahkum edilmektedir. Para cezasını ödemediği gibi paraya çevrilebilir herhangi

yerinde olduğu, alkolik ve uyuşturucu madde bağımlısı olmadığına dair sağlık raporu, g). kadının kuruluş krallarına uyacağını bildirir taahhütname, h). Yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar, ı). Kadının sorunlarının çözümüne yönelik yapılan yazışmalar ile gerekli form, tutanak ve diğer belgeler, i). Kuruluşa anneleri ile kabul edilen çocuklarla yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar, j). Kuruludan ayrılacak kadın için son değerlendirme raporu, k). Kuruludan ayrılan kadınlardan, izlenmesi gerekli görülenlerle yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar".

¹⁰⁸ Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Kadın Konukları Yönetmeliğinin 12'nci maddesi; "Kadınların kuruluşta kalma süresi 3 aydır. Bu süre, düzenlenecek gerekçeli sosyal inceleme raporuna dayanılarak kuruluş müdürlüğünün teklifi ve il müdürlüğünün onayı ile bir defaya mahsus olmak üzere 3 ay süre ile uzatılabilir. Kadınların uzatma süresi bitiminde kuruluşta kalabilmeleri, sosyal inceleme sonuçları, il müdürlüğünün teklifi ve genel müdürlüğünün onayına bağlıdır".

bir malvarlığının olmaması dolayısıyla para cezasının bu kişiden tahsili de mümkün olamamaktadır.

Aile mahkemesi tarafından verilen tedbir kararına uymayan ve tedbir kararına muhalefetten dolayı sulh ceza mahkemesi tarafından verilen para cezasını ödeme-yen kişi, alkolik olması nedeni ile alkol kullanmaya, eş ve çocuklarına karşı şiddet uygulamaya devam ettiğini düşünelim. Bunun üzerine Cumhuriyet Başsavcılığı eş ve çocuklarına karşı şiddet uygulayan eş aleyhine sulh ceza mahkemesine kamu davası açmakta, kişinin geçmişteki hali, tutum ve davranışları, alkolik olması ve aile efradına karşı sürekli şiddet uygulaması dikkate alınarak bu kez verilen ceza para cezasına çevrilmeyerek kişi hapis cezasına çarptırılmakta ve ceza evine gönderilmektedir. Bu durumda eş ve çocuklar şiddete uğramaktan kurtulmakta fakat açlıkla karşı karşıya kalmaktadırlar.

Oysa Ailenin Korunmasına Dair Kanuna şu şekilde bir hüküm konulmuş olsa bu duruma engel olmak mümkün olacaktır. Şöyle ki; alkol veya uyuşturucu kullanan kişi tedavi altına alınır. Bu kişi ve ailesinin mahkeme tarafından belirlenen süre zarfındaki her türlü ihtiyaç ve giderleri hâkim kararı gereğince Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu veya devlet tarafından kurulacak olan sosyal yardımlaşma ve dayanışma müesseseleri tarafından öncelikle karşılanır.

Zaten bu konuda düzenleme bulunmaktadır. Şöyle ki; Türk Medenî Kanununun 432'nci maddesinde akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arz eden bulaşıcı hastalık veya serserilik sebeplerinden biriyle toplum için tehlike oluşturan her ergin kişi, kişisel korunmasının başka şekilde sağlanamaması halinde, tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli kuruma yerleştirilir veya ahkonulabilir. Geriye bu düzenlemeyi tamamlayacak sosyal düzenleme kalmaktadır.

Ayrıca devlet politikası olarak eğitime önem verilmeli, ahlaklı, dürüst, örf ve adetlerine bağlı, iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırt edebilen, insan haklarına saygı gösteren insanların yetiştirilmesi hususunda çalışmalar başlatılmalıdır. Şu husus hiçbir zaman unutulmamalıdır. Sosyal problemler, sosyal yönü olmayan veya sosyal yönü zayıf olan daha çok polisiye ağırlık taşıyan tedbirlerle daimi olarak çözüme kavuşturulamaz.